

EXTRA:

40 år med svenskt
teckenspråk i skolan

Nyskapande tv, rörigt 80-tal och DT:s nya sajt

Många har säkert lagt märke till UR Teckenspråks nyskapande innehåll. Underhållande och pedagogiskt på en och samma gång, och dessutom anpassat för sociala medier. Hur lyckas de med det? DT:s Martina Kvist går till botten med det – läs mer på sidorna 16-17.

Den 14 maj är det 40 år sedan riksdagen officiellt erkände teckenspråket som dövas första språk och beslöt att vi skulle få en tvåspråkig undervisning – svenskt* teckenspråk och svenska – i specialskolan. Ett enormt steg för den svenska dövrörelsen, och ett föredöme för hela världen då Sverige var först med ett sådant tillkännagivande. Tre lärare berättar för DT om hur skiftet var på 1980-talet när undervisningen ställdes om. Rörigt, visade det sig. Läs mer på sidorna 9-11.

*Vi på DT har allt mer börjat säga *svenskt* teckenspråk, även om vi är medvetna om att 1981, och liksom för en lång tid framöver, talades det bara om *teckenspråk*. Detta för att markera att det är ett nationellt teckenspråk, på ungefär samma sätt som vi pratar om amerikanskt teckenspråk (ASL) och brittiskt teckenspråk (BSL) för att ta två exempel.

DT har intervjuat Christina Yalcin som nekas bidrag för personligt biträde till sitt drömföretag av Arbetsförmedlingen. Skälet är att hon redan har ett annat arbete. Hon får därmed ingen kompensation för sina tolkkostnader. Helt fel, anser Sveriges Dövas Riksförbund. Läs mer på sidan 5. Har du som egenföretagare varit med om samma sak och inte fått beviljat bidrag för personligt biträde? Kontakta gärna redaktionen@dovastidning.se och berätta om din situation.

Till sist vill jag slå ett slag för nya dovastidning.se som vi lanserade i slutet av februari. Om du inte redan besökt den, välkommen att kika på den! Mer om den nya webbplatsen på sidan 29. Vi kommer bland annat att bevaka SDR:s kongress i juni på dovastidning.se, följ gärna oss då.

Trevlig läsning!

NICLAS MARTINSSON

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

innehåll

I korthet	4
Nekas tolk till drömföretag	5
5 frågor med Åsa Henningsson	6
Inför SDR:s 100-årsjubileum	7
Vem kan skaffa sig dövkompetens?	8
40 år med teckenspråk i skolan	9
HRF fyller 100 år	12
Konst på distans	14
UR Teckenspråks idérika program	16
DT e-besöker Helsingborg	18
DDF vill bli en hybridförening	19
Tova studerar kriminologi	20
SDF flyttar	21
Vetenskap: tvåspråkighet	22
Förbundsnytt	24
Unga dövas zon	26
Seniornytt	28
Frågor & svar	29
Per Markströms krönika	30

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 2/2021

Miljömärkt trycksak
3041 0589

Manusstopp: Utgivning:
Nr 3: 22/5 11/6
Nr 4: 21/8 10/9
Nr 5: 30/10 19/11

INTE FÅTT TIDNINGEN?

Kontakta
medlem@sdr.org

PRENUMERATION:

Pris: 300 kr/år. Vi utger fem nummer om året. Beställ prenumeration:
medlem@sdr.org

REDAKTION

Dövas Tidning
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Redaktör och ansvarig utgivare:

Niclas Martinsson
073-833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Layout: Niclas Martinsson & Linda Stål
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsbild: Shutterstock
Form: Formligen.se

DT PÅ NÄTET:

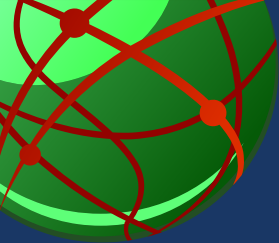
Webbplats: dovastidning.se
Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:

Kontakta
annons@dovastidning.se

Vid föreningsannonsering,
kontakta redaktionen.

Upplaga: 3000 ex
Tryck: April 2021
Risbergs, Uddevalla
ISSN 1402-1978

BRYT ISOLERINGEN MED T-MEETING

Likvärdig telefoni för döva

KONTAKT MED ANDRA

Ring eller bli uppringd av döva och teckenspråkiga med bildtelefon. Hörande kan ringa dig via förmedlingstjänsten. De kan också nå dig direkt på ditt telefonnummer då T-Meeting textar samtalet. T-Meeting kan också läsa upp det du skriver under samtalet. Automatisk textning kan användas även när ni är i samma rum, vilket är bra i affären, hos läkaren, när du ska kommunicera med någon i receptionen.

NÅBAR NÄR DET GÄLLER

Med T-Meeting kan du hålla kontakten med andra. TM-Alert gör att du märker när någon vill nå dig vilket kan få dig att slappna av när du är upptagen med annat - till exempel när du är ute på språng etc. Det är också viktigt att kunna välja när man vill bli nådd men även vilka notiser man vill bli varse om. T-Meeting har "push" vilket gör att du kan använda mobiltelefonens stör ej-funktion precis som alla andra, vilket sparar på batteritid.

TA MED ALLA I MÖTET

Videomöten med anhöriga och andra är självklart viktigt. Med T-Meeting kan alla vara med i samtalet: Döva och andra teckenspråkiga på bildtelefon - det spelar ingen roll vilken bildtelefonleverantör som används; Hörande som använder taltelefon kan vara med; Teckenspråkstolk kan vara med. Det är bra att veta att anhöriga kan få anhörligens för bildtelefon.

T-MEETING NÄR DU..

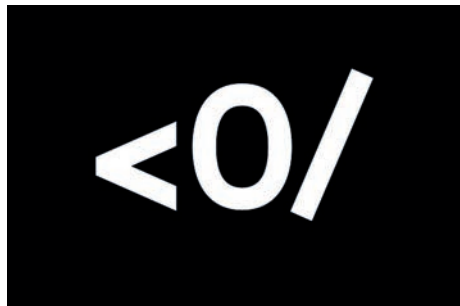
- Vill ha kontakt med andra som har bildtelefon eller texttelefon.
- Vill vara med i telefonkonferens/digitalt möte.
- Vill kommunicera med hörande via förmedlingstjänsten för bildtelefoni/texttelefoni. Tips: Här kan du kontrollera att tolken tolkar rätt med hjälp av automatisk tal-till-text-funktion.
- Vill slippa tolk/skrivtolk: det motparten säger blir textat automatiskt i realtid.
- Vill kunna bli nådd på ditt telefonnummer.

HUR SKAFFAR JAG T-MEETING?

T-Meeting erbjuder ett brett sortiment av hjälpmedel. Din region är skyldig att erbjuda hjälpmedel om du behöver det - eller om dina behov har förändrats. Vänd dig till din region för hjälp. Behövs T-Meeting i arbetet är det genom Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen ansökan av hjälpmedel sker.

Genial symbol för deaf power skapas med hjälp av skrivtecken

● Viharen emoji för det amerikanska I love you-tecknet, som är internationellt gångbart, och en emoji för döv. Nu finns det en till symbol som skapas med hjälp av skrivtecken: deaf power. Enligt deafpower.me, som konstnären Christine Sun Kim och designern Ravi Vasavan står bakom, är ursprunget okänt mer än att det tidigt började spridas i USA. Symbolen får fritt användas av alla. På Deafpower.me:s Instagram-konto finns diverse fotoinlägg som visar hur symbolen används, till exempel på munskydd och naglar. Och även illustrationer där symbolen förfinats i designsyfte. Första inlägget publicerades den 9 maj 2020.

Sommar i P1 tillgängliggörs

● Somrarna 2019-2020 ställde en rad personer upp på att ideellt transkribera och teckenspråkstolka Sommar i P1 via Facebook. Sveriges Radio (SR) fick kritik av döv- och hörselorganisationerna för att inte ta sitt tillgänglighetsuppdrag på allvar. Conny Norén, en av administratörerna för Facebook-gruppen Sommar i P1 – teckenspråk och skriven svenska, kom med en glad nyhet om att alla sommarvärdar ska få frågan av SR om de accepterar att en textversion av deras sommarprat görs tillgänglig. SR står i så fall för allt transkriberingsarbete. Facebook-gruppen ska dock fortsätta efterlysa ideella krafter som kan teckenspråkstolka Sommar i P1 i år.

Norskt teckenspråk räknas nu som nationellt teckenspråk

● Stortinget tog i mars ett enhälligt beslut om en ny språklag i vilken norskt teckenspråk får status som nationellt teckenspråk. Enligt språklagen ska offentliga instanser främja och skydda nationella minoritetsspråk och norskt teckenspråk. "Vi är mycket glada över detta, för vi har kämpat i 30 år för att få det godkänt i språklagen" säger Peter Noddeland, generalsekreterare för Norges Døveforbund, till SVT Nyhetstecken. På Nyhetsteckens fråga om vad lagen betyder för Norges döva svarar han: "Svårt att svara på det nu men vi tror att det betyder ett förtydligande, eftersom det innebär att t.ex. staten kan se till att döva barn får teckenspråk".

Digitalt förmånsintyg från FK

● Många av oss är rädda om våra pappersintyg från Försäkringskassan. Nu finns det ett alternativ: förmånsintyg som visas digitalt. Om du vill kunna visa ditt förmånsintyg digitalt, ska du göra så här: Logga in på Mina sidor och välj tjänsten Visa förmånsintyg. Då visas ditt intyg på skärmen (i såväl mobilen som datorn). Intyget är giltigt tillsammans med din legitimation. Det här gäller dig som får handikapp-, sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan. Ytterligare en ny funktion som Försäkringskassan lanserade i januari i år är att du nu vid behov kan beställa ett nytt pappersintyg på Försäkringskassans webbplats.

NKJT:s logga.

Nationell kvinnojour och stöd på teckenspråk anställer kuratorer

● Föreningen Nationell kvinnojour och stöd på teckenspråk (NKJT, grundad 2019) har kommit ut med en nyhet på Internationella kvinnodagen den 8 mars. Det är att föreningen har fått bidrag från Jämställdhetsmyndigheten och Socialstyrelsen. De kan därmed anställa två kuratorer på deltid med start den 8 mars 2021 fram till den 31 december 2021. Behovet av en teckenspråkig kvinnojour är stort, enligt NKJT. Pengarna ska även gå till att utveckla en digital plattform för stödsamtal. Föreningen hoppas att kuratorstjänsterna gör att de kan bedriva ett större arbete med att samla in information, statistik, kunskap och fakta. Mer information finns på nkjt.se.

8 042

kronor har 15 döva lastbilsförare bidragit med till Nationell kvinnojour och stöd på teckenspråk på Internationella kvinnodagen den 8 mars. De har kört 8 042 mil under perioden 8 februari-8 mars 2021.

Är du medlem hos SDR och vill ta del av Stockholms Dövas Förenings vissa digitala verksamheter under **2021** för endast 100 kr?

Bli verksamhetsprenumerant!
stockholmsdf.se/verksamhetsprenumerant

Christina Yalcin med sitt examensbevis.

Christina Yalcin kan som hårstylist bland annat erbjuda håruppsättning/hårstyling och makeup inför speciella tillfällen som bröllop och fest.

Christina nekas tolkstöd till sitt drömföretag

Christina Yalcin driver ett företag där hon frilansar som hårstylist på deltid, något hon länge drömt om att göra. För att kunna träffa hörande kunder behöver hon teckenspråkstolk. Därför har hon ansökt om bidrag för personligt biträde hos Arbetsförmedlingen (AF). Men AF har avslagit hennes ansökan eftersom hon redan har ett annat jobb.

Christina Yalcin har hela sitt liv gillat skapande i olika former som att sy, sy om eller kombinera gammalt och nytt, måla, blombinda och fixa andras hår. Redan för 20 år sedan sökte hon till en välrenommerad frisörskola i London men hon fick dessvärre inte teckenspråkstolk till den. Istället bestämde hon sig för att studera till lärare. Nu arbetar hon som slöjdlärare i Stockholm.

– Som lärare tycker jag om att undervisa och vägleda elever. Samtidigt kände jag länge att något saknades hos mig, säger Christina.

Därför bestämde hon sig för att gå en hårstylistutbildning och även en kortare kurs i makeup i Stockholm. Lyckligtvis hade hon tolk då. Hon blev färdig med sina studier för två år sedan. Därefter startade hon sitt företag Yaltina. Här gick en dröm i uppfyllelse. Tanken var att hon skulle driva företaget parallellt med sitt jobb som lärare.

Här i Sverige måste egenföretagare i regel stå för sina tolkkostnader själva om de behöver teckenspråkstolk till möten med hörande kunder. Därför har Christina ansökt om bidrag för personligt biträde hos AF.

Hon upplevde ansökningsproceduren som lång och energikrävande. Under tiden fick hon dock positiva signaler från AF om att det skulle gå vägen. Det att skolan, som hon arbetade på, redan erhöll bidrag för personligt biträde skulle inte påverka hennes ansökan, sade AF till henne.

I mars 2020 fick hon till sin förvåning avslag. Motiveringen var

att hon hade en heltidsanställning i grunden. Detta trots att hon var tjänstledig på deltid, vilket hennes arbetsgivare kunde intyga. Christina Yalcin överklagade beslutet. AF stod fast vid sitt beslut och motiverade att målet med bidraget för personligt biträde är att en person med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ska kunna få och behålla ett arbete, vilket är en del i arbetsmarknadspolitiken.

Hon har väldigt svårt att förstå AF:s beslut. Hur kan det vara arbetsmarknadspolitiskt motiverat att neka henne bidrag för personligt biträde när hon inte kan verka som egenföretagare på samma villkor som hörande egenföretagare? Tolkcentralen kan inte heller ordna med tolk eftersom det inte räknas som vardagstolkning. Christina hamnar därmed mellan stolarna.

När DT kontaktar AF svarar de att de inte kan ge specifika svar eftersom de gör en arbetsmarknadspolitisk bedömning vid varje individuell ansökan. De säger dock att det rent teoretiskt inte ska påverka om man har en anställning parallellt med att man driver ett företag och att få bidrag för personligt biträde inte är en rättighetsbaserad insats.

Emelie Frost, styrelseledamot för SDR, har i mars i år tagit upp Christinas fall under ett möte med AF. Hon ser det som ett strukturellt problem att AF:s regelverk minskar döva egenföretagares rätt och möjligheter till att få tolk. Döva egenföretagare ska kunna prova på att starta eget och vara tjänstlediga från sina arbeten. Det handlar om anställningstrygghet. Hon håller med om att AF:s motivering – att det ska vara arbetsmarknadspolitiskt motiverat – är obegriplig. Apropå AF:s mål att en person med funktionsnedsättning ska få och behålla ett arbete, säger hon:

– Detsamma borde gälla för egenföretagare. De ska också kunna starta ett företag och behålla det, särskilt då de skapar jobb till sig själva, vilket ju borde ses som något positivt, säger Emelie Frost.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: PRIVAT

5 frågor med: Åsa Henningsson SDR:s ordförande

Valberedningen föreslår dig som ordförande för Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) i fyra år till (2021-2025). Hur kommer det sig att du vill ställa upp för omval?

– Jag känner mig inte färdig med uppdraget utan är motiverad att fortsätta arbeta med frågor som är aktuella för förbundet. Här tänker jag bland annat på tolkfrågan som ännu inte är löst. Språkdeprivation är en annan hjärtefråga som jag brinner för. Det handlar inte enbart om att bli berövad ett språk, utan också om att stärka teckenspråkets ställning. Jag ser det som att om teckenspråkets status uppvärderas, så leder det till positiva effekter som bättre utbildning för döva och minskad språkdeprivation.

– En annan stor fråga som vi jobbar med är att utveckla nya och befintliga mötesplatser i Sverige då dövrörelsen förändras i takt med samhället. Nu går utvecklingen snabbare på grund av pandemin. Vi har sett positiva exempel på digitala mötesplatser som flera dövföreningar anordnat.

Hur har du trivts i rollen som ordförande för SDR under 2017-2021?

– Det är väldigt utvecklande att vara ordförande. Jag får ständigt lära mig nya saker, både i med- och motvind. Det att sitta i styrelsen ser jag som ett lagarbete. En bidragande faktor till att jag trivs är att det finns starka drivkrafter och ambitioner hos både styrelsen och kansliet, vilket gör mitt arbete roligare.

– En viktig del i min ordföranderoll är att ha en personlig kontakt med föreningar och medlemmar. Tyvärr har pandemin gjort det svårare för mig att ha fysiska möten med dem. En glädjande sak är

att i julas hade vi en digital julfika med 28 av drygt 40 föreningar på lokal och läns-/distriktsnivå. Målet är att vi ska lyckas med att få till möten med alla föreningar nästa gång!

Hur ser du på dövföreningarnas framtid?

– Vi lever i en tid där allt fler människor är individualistiska och har egna intressen istället för det kollektiva tänkandet som var starkt förr i tiden. Vi måste se och möta deras behov och titta på hur våra föreningar och mötesplatser i hela Sverige kan tilltala olika målgrupper, intressen och identiteter. Behovet av fysiska mötesplatser kommer att finnas kvar även i framtiden, i kombination med digitala sådana. Eventuellt ser vi också renodlade e-föreningar i framtiden, vilket är spännande.

SDR har tappat medlemmar de senaste åren. Hur ser du på det och hur kan förbundet arbeta för att vända utvecklingen?

– Även om vi helt riktigt har tappat medlemmar, vill jag säga att SDR har en unik medlemsbas om vi jämför med andra organisationer i föreningslivet. Om vi säger att vår målgrupp motsvarar ungefär 10 000 döva så har vi historiskt sett haft en väldigt hög andel som varit medlemmar hos oss. Tidigare var det nästan hälften, nu har vi fortfarande en hög andel (3 262 medlemmar år 2020 jämfört med 4 091 medlemmar år 2018). Det visar att vår organisation är fortsatt viktig för målgruppen. Många individer känner att de vill stödja oss men också att de får ut något av medlemskapet.

Se nästa sida ➔

Tusentals foton digitaliseras inför SDR:s 100-årsjubileum

Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) firar 100-årsjubileum nästa år. En rad äldre fotografier skannas nu för fullt. Michael Lundgren är en av dem som är involverade i SDR:s digitaliseringsprojekt. Tanken är att förbundet inte bara självt ska ha ett digitalt foto- och videoarkiv utan också bidra med material till ett eventuellt framtida dövmuseum.

SDR:s 100-årsjubileum nalkas. Förberedelserna pågår för fullt på förbundskansliet i Stockholm. Michael Lundgren, som gör praktik hos SDR, är en av dem som är inblandade i jubileumsarbetet. Nu digitaliserar han en mängd äldre fotografier. Det rör sig om tusentals bilder. Just nu skannar han olika profiler vars efternamn inleds med A eller B, till exempel Alma Abrahamsson, Jan Afzelius och Albert Berg. C-Ö kvarstår.

Han kommer även att skanna olika historiska händelser och platser som SDR:s 50-årsjubileum, Västansviks folkhögskola och dövskolor och mycket annat. Många av bilderna har varit publicerade i dåvarande SDR-Kontakt (nuvarande Dövas Tidning).

– Det är ett väldigt roligt projekt. Intressant att se hur dövrörelsen har utvecklats och vuxit fram genom åren, säger Michael Lundgren som själv varit med och skrivit en jubileumsbok för Förbundet Sveriges Dövblindas 60-årsjubileum.

SDR bildades den 26 februari 1922. Men den svenska dövrörelsen kan sägas ha börjat redan 1868. Det var då Sveriges första dövförening grundades i Stockholm. Den kom till början att fungera som en rikstäckande dövförening. Michael Lundgren har hittat äldre fotografier från före 1922.

SDR:s generalsekreterare, Julia Kankkonen, säger att förbundet har en långsiktig arkiveringsplan. Målet är att äldre bilder, dokument och filmer ska lagras digitalt på en säker och lättåtkomlig

Michael Lundgren går igenom en rad svartvita fotografier.

server. När det kan bli klart är för tidigt att säga något om mer än att det är ett omfattande och tidskrävande arbete. Om att ta fram utvalda bilder och filmer inför 100-årsjubileet säger hon:

– Vi vill visa vilken kamp förbundet har fört genom åren, vilka framgångar vi har skördat, inflytelserika profiler och utmärkelser med mera. Vi vill även visa vilken viktig roll dövföreningarna har spelat. Utan dövföreningarna, inget SDR.

Tanken med arkivet är inte bara att förbundet internt ska kunna ta fram äldre bilder, filmer och dokument på ett enkelt sätt utan också att forskare, studenter, historiker och författare ska kunna ha tillgång till arkivet. Julia Kankkonen uppger även att det finns tankar om att material som är av dövhistoriskt och -kulturellt värde ska kunna lämnas över till ett eventuellt framtida dövmuseum.

Hur ska 100-årsjubileet firas? Det inleds i februari 2022 och kommer att fortgå under hela året med en rad olika inslag. Ett exempel är att SDR ska ha en föreningsturné där de firar tillsammans med olika dövföreningar i landet. Ett annat exempel är att historiska återblickar publiceras i sociala medier och på webben i form av berättelser, fotografier och filmer.

– Hoppas vi kommer att ses i olika sammanhang! säger Julia Kankkonen.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Ett medlemskap hos SDR och dess föreningar ska göra nytta och ge mervärde.

– Ett av sätten att vända utvecklingen är att utveckla nya och befintliga mötesplatser som jag tidigare nämnt, dock hela tiden på dövas villkor. Jag ser det som ett gemensamt ansvar på lokal, regional och nationell nivå att utveckla föreningslivet och värva nya medlemmar.

Om du blir vald till ordförande, vilken vision har du för förbundet år 2030? Det är samma år som FN:s "Agenda 2030 – globala mål för hållbar utveckling".

– Det är att förbundet ska lyckas med sin vision om ett hållbart samhälle som våra medlemmar kan verka och trivas i på sina

villkor. Dövkompetens ska också erkännas i högre grad än i dag (läs mer på nästa sida). Tolk tjänsten ska ha blivit reformerad i grunden och fungera så bra som vi vill ha den. Vidare har det svenska teckenspråkets ställning blivit starkare genom att språket har fått en plats i fler lagar och föreskrifter än i dag, till exempel socialtjänstlagen, och fått en utökad plats i skollagen där undervisning på svenskt teckenspråk kan ges till alla elever oavsett skolform.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: SDR

Mer om övriga styrelsekandidater på dovastidning.se och kongress.sdr.org. DT kommer att bevaka kongressen och styrelsevalet på dovastidning.se.

Vem kan skaffa sig dövkompetens?

Begreppet dövkompetens har varit i ropet på sistone. Frågan är vem som kan tillägna sig dövkompetens. Bara döva eller också hörande? DT pratar med Patrik Nordell, som tidigt var med och började sprida begreppet dövkompetens i Sverige, och SDR:s ordförande Åsa Henningsson.

Begreppet dövkompetens har fått extra skjuts i början av året. Norska Teater Manu bestämde sig för att anställa en hörande teaterchef. Den nya chefen Janne Langaas beskrevs som icke-teckenspråkig och utbildad skådespelare med lång erfarenhet av ledning och scenkonst. Deras beslut utlöste en proteststorm i sociala medier över att formella kvalifikationer som utbildning och erfarenhet vägde tyngre än dövkompetens. Varför valde teatern inte att anställa en döv teaterchef? Debattartiklar skrevs också i DT och norska medier. Ett mindre antal personer ansåg däremot att Teater Manu hade dövkompetens eftersom majoriteten i styrelsen var döva och att deras beslut säkert var välgrundat.

Låt oss gå bakåt i tiden. Begreppet dövkompetens nämndes exempelvis i DT redan år 2008. SDR:s mångåriga ordförande Lars-Åke "Låw" Wikström ansåg att hörande med dövkompetens borde kunna få sitta i SDR:s styrelse, men att majoriteten fortfarande skulle vara döva.

Patrik Nordell skrev en ledare i DT år 2015 när han satt i SDR:s styrelse. I hans ledare stod det: "Alla kan skaffa sig dövkompetens – bara om vi alla erkänner den först!". Han var en av dem som tidigt började sprida begreppet dövkompetens i Sverige, bland annat som anställd hos ABF:s projekt Wesign år 2011-2014.

2016 satsade Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) på ökad dövkompetens efter kritik från SDR om bristande dövkompetens hos ledningen. Därför anordnades en temadag om dövstudier tillsammans med SDR. Hörande rektorer, enhets- och avdelningschefer gick den.

2017 släppte SDR ett idéprogram i vilket det står att dövkompetens ska erkännas.

Frågan är om hörande kan tillägna sig dövkompetens? Åsa Henningsson svarar å SDR:s vägnar nej. Patrik Nordell säger ja, men bara till liten del.

Varför kan hörande inte tillägna sig dövkompetens?

– Livserfarenheter som vi fått genom att leva i den teckenspråkiga gemenskapen ger oss en unik kompetens om teckenspråk, språkkänsla, kultur, visuellt levnadssätt och förståelse om dövas sätt att leva, säger Åsa Henningsson och citerar här ordagrant ur idéprogrammet från 2017.

Hon fortsätter:

– Det är odiskutabelt vem som har dessa livserfarenheter: nämligen döva. Hörande kan aldrig få dessa livserfarenheter och är privilegierade eftersom de aldrig har upplevt audism och andra former av förtryck eller utanförskap som döva kan utsättas för.

– Hörande ska inte ha tolkningsföreträdare i frågor som rör döva. Goda allierade hörande är de som har modet och styrkan att våga inse att de är privilegierade. De ska därför ge plats till döva och istället fungera som lagspelare, säger hon.

Alla döva har enligt henne en inneboende dövkompetens även om de inte har läst dövstudier eller/och teckenspråk.

Patrik Nordell ler när han får frågan om hur han ser på sin formulering från 2015 om att alla kan skaffa sig dövkompetens bara om de erkänner den först. Nu har han en delvis förändrad syn på saken.

– Jag står fortfarande för att dövkompetensen som sådan måste erkännas. Så jag var rätt ute 2015, men jag anser nu att hörande bara kan skaffa sig dövkompetens till viss del, säger Patrik Nordell som i övrigt håller med SDR om att döva har unika livserfarenheter som hörande aldrig kan få.

"Döva har unika livserfarenheter"

Han anser personligen att hörande till viss del kan skaffa sig dövkompetens, då framförallt kunskaper om dövas kommunikationssätt, kultur, språk och historia. Här tänker han till exempel på hörande lärare som jobbar med döva elever. Sådana lärare måste exempelvis ha kunskap om turtagningsregler inom teckenspråk, hur de kan fånga döva elevers uppmärksamhet och hur en lektion kan inledas (döva har en annan "uppvärmning" än hörande). Döva lärare har redan den förmågan välutvecklad.

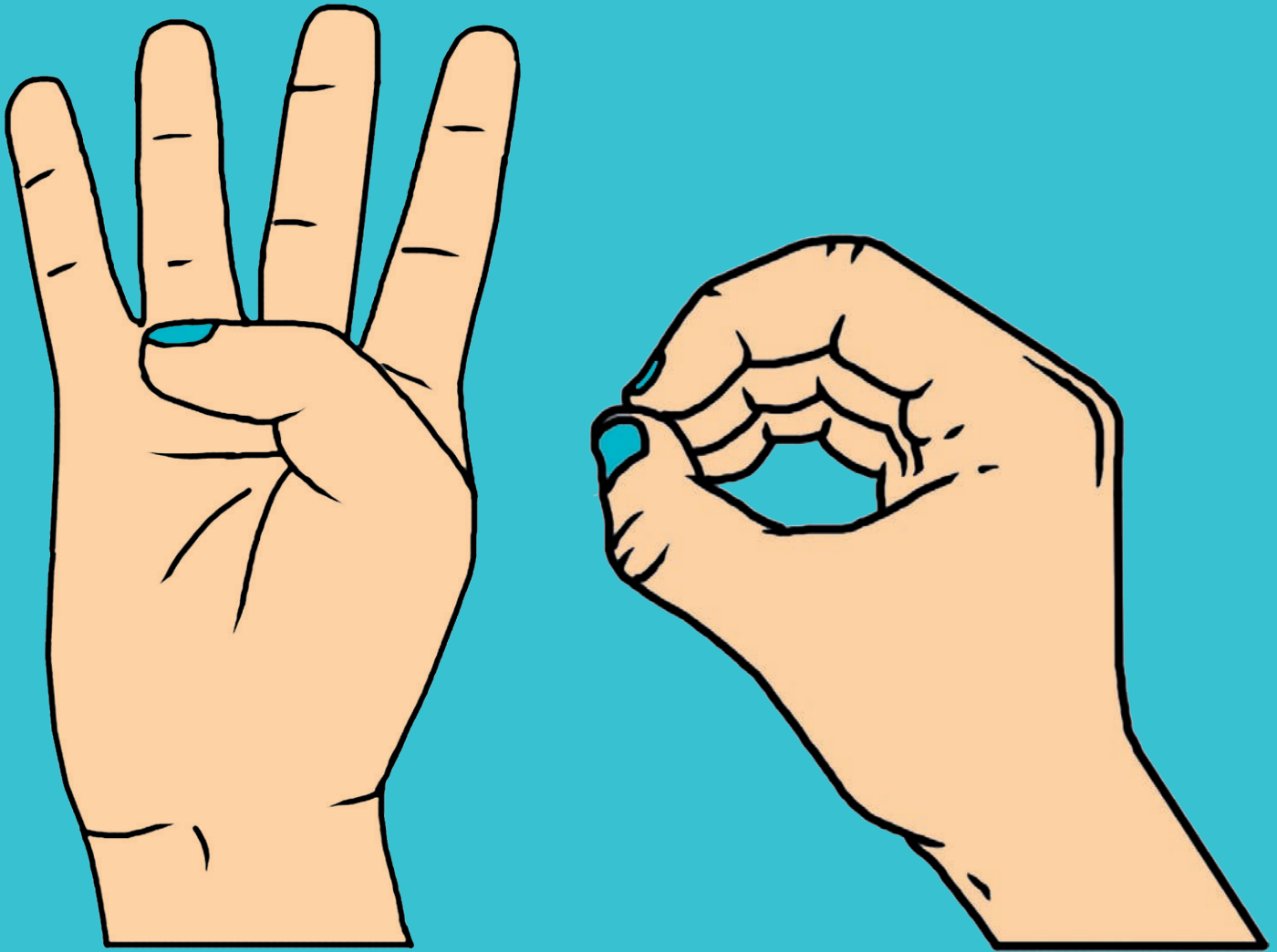
Han anser att det i nuläget finns alltför lite dokumentation om dövkompetens jämfört med teckenspråkskompetens (som vetenskapligt går att mäta numera). Begreppet behöver dokumenteras mer. Han anser dock i likhet med SDR att döva med sin kompetens självklart alltid måste involveras i beslutsprocesser som rör döva.

SDR arbetar för att samhället ska erkänna dövkompetens på alla områden, något som inte riktigt skett trots att vi lever på 2020-talet. Åsa Henningsson tar ett exempel. Ingen döv har anställts för att jobba med den pågående statliga tolkutredningen, vilket är bekymmersamt då döva tolkanvändare är en stor målgrupp.

SDR jobbar nu med en motion från förra kongressen om att utveckla någon form av turkos certifiering. Den ska visa att verksamheten, företaget eller organisationen genomgått ett utbildningspaket om döva och teckenspråk (lite som HBTQ-certifiering). Nu för förbundet en dialog med tänkbara aktörer om att utveckla utbildningspaketet. Ämnen som berörs i paketet är bland annat bemötande, dövstudier och teckenspråk. Om en person har genomgått utbildningspaketet, vad kan dennes kunskap kallas för om inte dövkompetens?

– Vi håller på att utveckla och definiera. Det vi säger i dag är inte hugget i sten, utan som alltid när allt är nytt är det en process, säger Åsa Henningsson.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

år sedan riksdagen officiellt erkände svenskt teckenspråk som dövas förstaspråk och beslöt att det skulle införas som undervisningsspråk i specialskolan för döva och hörselskadade. Det historiska datumet var den 14 maj 1981, som senare kom att bli döpt till Teckenspråkets dag. DT har pratat med tre lärare om hur det var att arbeta på 1970- och 1980-talen och hur de ser på erkännandet 40 år senare.

Läs mer på sidorna 10-11 →

Harriet och Håkan om rörigt 1980-tal

Håkan Collin tog lärarexamen samma år som teckenspråket blev erkänt av riksdagen. Han var en av Manilla-skolans allra första utbildade döva klasslärare. Där arbetade redan Harriet Björneheim, som kom till skolan 1973. De berättar om hur rörig den första tiden var efter erkännandet 1981 då lärarkollegorna hade olika syn på vilket undervisningsspråk som var det rätta.

Harriet Björneheim arbetade först som lärare i en skola för hörande elever på 1960-talet. Skolan kom senare att läggas ner. Hennes döva faster rådde henne att studera vidare till dövlarare, vilket hon gjorde. Efter tre års studier fick hon arbete på Manillaskolan. Skillnaderna gentemot hörandeskolan, som hon först jobbade i, var stora.

– Jag hade lätt för att interagera med hörande elever, men på Manillaskolan var det annat. Jag var frustrerad över att medan eleverna kunde förstå mig, förstod jag inte vad de tecknade till mig. Jag kunde noll teckenspråk. Det jag fick lära mig var tecknad svenska, säger Harriet och fortsätter:

– Efter en termin funderade jag på att säga upp mig eftersom jag upplevde mig vara en dålig lärare som inte kunde teckenspråk. Jag tog upp det med rektorn. Hennes svar var i stil med ”Bra att du inte kan teckenspråk! Eleverna måste lära sig att tala!”.

Egentligen skulle Harriet använda talad svenska på lektionstid men hon såg att de flesta elever förstod och lärde sig bättre om hon använde både tal och teckenspråk. Förbudet mot att använda teckenspråk i skolan hade börjat luckras upp sedan en tid tillbaka.

– Några av mina elever behövde en assistent. 1974 kom en ung man vid namn Håkan. Det blev genast roligare, säger hon leende.

Håkan var egentligen anställd som elevassistent men kom också att fungera som lärarassistent till Harriet. Eleverna förstod allt bättre tack vare att Håkan var döv och kunde teckna flytande och att Harriets teckenspråk i samma veva utvecklades snabbt. De reste bl.a. till USA 1977 för att se hur döva lärare arbetade där och gå en sommarskola i amerikanskt teckenspråk och dövspsykologi med mera.

– Harriet tyckte att jag skulle bli lärare, berättar Håkan.

Då fanns det bara döva övningslärare i ämnen som gymnastik, syslöjd och träslöjd men inga utbildade döva klass- eller ämneslärare. Håkan hade möte med rektorn som ansåg att det skulle bli svårt för döva att bli lärare.

– Harriet sa ”Strunta i vad rektorn sade, sök till lärarutbildningen ändå!” Vi fyllde in ansökan till Lärarhögskolan. Överraskande kom jag in, berättar Håkan.

Lärarhögskolan i Stockholm var oväntat positiv till att anta honom och två andra döva lärarstudenter. Ett problem kvarstod: det fanns bara en teckenspråkstolk som kunde ställa upp, en till tolk behövdes.

Harriet Björneheim och Håkan Collin på en skolresa till fjället runt 1990.

Harriet bestämde sig för att rycka in som tolk. Håkan tog sedan examen som lärare efter tre års studier 1981 och fortbildade sig till specialpedagog 1984.

1980-talet kom att bli en tid präglad av stor förändringsvilja men också meningsskiljaktigheter. 1983 togs en ny läroplan fram i vilken teckenspråk för första gången nämndes som undervisningsspråk för döva. Harriet kommer ihåg hur rörigt det var när skolan skulle ställa om till tvåspråkig undervisning: svenskt teckenspråk och skriven svenska. En del hörande lärare var exempelvis frustrerade över att de inte kunde teckenspråk tillräckligt bra medan andra lärare grät för att oralism skulle avvecklas, något de trodde på.

“Strunta i vad rektorn sade, sök till lärarutbildningen ändå!”

Undervisningen blev enligt Harriet och Håkan allt bättre och roligare då den var på teckenspråk. Eleverna utvecklades snabbare. De första läromedlen på teckenspråk började produceras, till exempel Adams bok (1989/90). Teckenspråksmiljön blomstrade allt mer. Allt detta under den nya rektorn Åsa Hammars tid (som fick SDR:s utmärkelse Kruthmedalj 4 1992). Manillaskolan hade så småningom ungefär lika många döva lärare som hörande lärare.

Både Harriet och Håkan är numera pensionärer, men Håkan hoppar ibland in som lärarvikarie på SIMA Folkhögskola i Stockholm.

Vilka effekter kan ni se att riksdagens erkännande 1981 hittills har gett?

– I dag finns det en bra balans mellan döva och hörande lärare. Döva lärares starkaste språk är teckenspråk och hörande lärares starkaste språk är svenska. Jag tror på modellen med både döva och hörande lärare, för då blir undervisningen bättre, säger Harriet för att ta ett exempel på vilka effekter det har gett.

Om betydelsen av döva lärare säger Håkan:

– Jag är lycklig över att det finns många fler döva lärare i dag. Det är viktigt med vuxna döva förebilder som döva elever kan identifiera sig med och se upp till. Döva lärare fungerar också som dörröppnare till dövvärlden.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: PRIVAT

Annali är pionjär i dubbel bemärkelse

Annali Örlegård är en pionjär i dubbel bemärkelse: som Östervångsskolans första utbildade döva lärare 1985 och som Sveriges första döva studierektor 2000-2007.

Hon minns också hur förändringens vindar blåste på 1980-talet efter riksdagens erkännande. När hon ser tillbaka på den tiden, konstaterar hon:

– Många före detta elever har akademisk utbildning i dag. Det gör mig stolt.

Annali Örlegård har ett talande exempel från 1980-talet. En dag var hon i full gång med att undervisa en grupp döva elever. Skolans hörseltekniker tittade förbi hennes klassrum och noterade att mikrofonerna stod oanvända. Han nämnde att de måste användas.

– Jag sa ursäktande ”Men jag är döv och de här eleverna är också döva. Hur ska vi kunna använda mikrofonerna?” Drygt 10-15 år senare när vi pratade om händelsen, hade vi roligt åt det, berättar Annali.

Precis som lärarna Harriet Björneheim och Håkan Collin minns Annali att förändringens vindar blåste på 1980-talet. Attityden till svenskt teckenspråk var inte alltid positiv. Vissa lärare fortsatte att teckna och tala samtidigt. Annali försökte få dem att förstå att svenska och svenskt teckenspråk är två åtskilda språk och därför inte ska blandas ihop.

– Jag frågade dem retoriskt: ”Kan man prata engelska och svenska samtidigt? Nej, där ser man”, säger hon.

Ett annat exempel var att hon föreslogs undervisa i ämnet teckenspråk.

– Jag svarade att jag visserligen behärskade teckenspråk men inte kunde undervisa i ämnet eftersom jag hade noll akademiska poäng i teckenspråk, säger Annali som tog examen som mellanstadie lärare 1985 men också sedan kom att undervisa för högstadiet.

Hur kom det sig att hon valde läraryrket? När hon själv gick i gymnasiet, hade hon ingen aning om vad hon ville jobba med efter studenten. Religionsläraren Christer Degsell (hörande) tyckte att hon skulle välja att studera till lärare.

– För honom var det en självklarhet att döva skulle bli lärare. Jag var imponerad av honom.

Medan hon studerade på Lärarhögskolan i Malmö, gjorde hon praktik på Östervångsskolan i tre omgångar. Hon följde bland annat en lärare som var coda (barn till döva föräldrar). Det var inspirerande att följa hans lektioner. Yrket kändes rätt för Annali.

– Jag tycker om att förmedla kunskaper och jobba med barn. Som lärare handlar det inte bara om att ge till barn utan också få något tillbaka från dem.

Hon var Östervångsskolans första utbildade döva lärare 1985. På den tiden fanns en döv teckenspråklärare, men utan akademisk

Annali Örlegård undervisar, här i mitten av 1990-talet.

utbildning. Annali såg hur eleverna uppskattade att ha en döv lärare.

– Mina före detta elever sa senare att det gjorde skillnad att ha en döv lärare. De hade någon som de kunde identifiera sig med och såg upp till. ”Om vuxna döva kan, så kan också jag” tänkte eleverna. Detta även om jag var en sträng lärare och det fanns fullt teckenspråkiga hörande lärare, men för eleverna var identifikationsbiten viktig, säger Annali.

– Många före detta elever har akademisk utbildning i dag. Det gör mig stolt, och är en effekt av riksdagens erkännande 1981.

1999 blev hon färdig som speciallärare efter en påbyggnadsutbildning. Inte bara det, hon fick även samma år SDR:s Guldtecken nummer 5 för sin ”fantastiska bok om Östervångsskolans historia, härlig läsning” som förbundet uttrycker det. Det var dåvarande rektor Christer Fleur som övertalade henne att skriva en bok inför skolans 125-årsjubileum.

I början av 2000-talet blev hon studierektor för skolan, den första döva studierektorn i modern tid. Ett lärorikt, spännande och utmanande jobb, men hon valde att återgå till sin renodlade lärarroll 2007 då hon upplevde att det var för mycket administration. Hon var dock glad över att skolans f.d. studierektor/sedermera rektor Signild Salander trodde på henne och ansåg att hon skulle bli studierektor.

Annali ser tillbaka på riksdagens erkännande för 40 år sedan. Hon uppskattar att det finns betydligt fler döva lärare i dag både på Östervångsskolan och andra specialskolor för döva och hörselskadade.

– Döva lärare besitter en unik och välutvecklad visuell förmåga som hörande lärare inte kan ha, vilket betyder mycket.

Hon uppskattar även att Specialpedagogiska skolmyndigheten, som driver specialskolor för döva och hörselskadade elever (Östervångsskolan är en av dem), har en ambitiös språkplan för svenskt teckenspråk och svenska. En del i planen är att stärka teckenspråksmiljön i specialskolorna. Nu är attityden till teckenspråk helt annan än på 1980-talet. Tidigare kunde hon känna sig lite ensam när hon hade rast. Kollegorna pratade nästan uteslutande svenska.

– Nu är det teckenspråk som gäller på raster (mellan kollegor), säger hon.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: PRIVAT

Hörselsmart. FOTO: LASSE HEJDENBERG/HRF

HRF i Almedalen (2017), "Svensk politik hörs för dåligt". FOTO: HRF

HRF:s ordförande, Mattias Lundekvam. FOTO: PETER KNUTSON/HRF

HRF:s generalsekreterare Hanna Sejlitz.

FOTO: PETER KNUTSON/HRF

Hörselskadades Riksförbund firar 100-årsjubileum:

Hundraårig kamp för ett hörselsmart samhälle

I hundra år har HRF verkat för de hörselskadade, i hundra år har kampen för den hörselskadade individens rättigheter pågått och under dessa hundra år har samhället blivit alltmer hörselsmart. Men, hur var det egentligen förr och vad siktar HRF mot? DT har fått en pratstund med HRF:s generalsekreterare Hanna Sejlitz och ordförande Mattias Lundekvam, som båda två är teckenspråkiga, vilket är historiskt.

Alltings början. Året är 1920 och en hörselskadad kvinna vid namn Gerda T Meyerson åker till Köpenhamn för att studera arbetet vid en skola för lomhörda (ett ålderdomligt ord för försvagad hörsel). I september samma år publicerades ett upprop i Svenska Dagbladet där Gerda menar att Sverige försummat de döva och lomhörda barnen och därför bör följa efter Köpenhamns exempel. Året därpå, för precis 100 år sedan, den 23 februari 1921 bildades Svenska föreningen för dövas väl, det som i dag är Hörselskadades Riksförbund, HRF. Ganska exakt ett år senare, den 26 februari 1922 bildades Svenska Dövstumbförbundet, som senare kom att bli SDR, men det är en helt annan historia.

Gerda T Meyerson var onekligen en kvinna långt före sin tid. Hon och hennes tvillingsyster föddes 1866 i Stockholm i en förmögen judisk köpmannafamilj. Båda två var under sin levnadstid måna om sina medmänniskor och var aktiva i olika organisationer.

Gerdas hörselskada kom från scharlakansfeber som drabbade henne. När hon var 28 år besökte hon en ny fabrik och träffade

flera kvinnliga arbeterskor som var illa tilltygade. Hon bildade "Föreningen Hem för arbeterskor" som disponerade tio lägenheter som senare skulle komma att bli 100 lägenheter. Sedermera inrättade hon en fond för kvinnliga arbeterskor som inte kunde betala sin hyra, och strax därefter konstituerades tillsammans med två andra Centralförbundet för socialt arbete, CSA. Ett förbund som kom att betyda mycket för den svenska socialvårdens uppbyggnad.

Med det och en insats i Vita bandet, en kvinnoorganisation för nykterhet, i bagaget hade Gerda således en gedigen erfarenhet och kompetens när hon drev bildandet av Svenska föreningen för dövas väl 1921.

Gerda T Meyerson

Dövas väl – Hörselfrämjandet – dagens HRF. Det inledande arbetet i Svenska föreningen för dövas väl kom att handla om välgörenhet. Bidrag till hörhjälpmedel gavs, uppmaningar till skolor om att ordna kurser i labiologi (avläsning från munnen) gjordes och hjälp till hörselskadade att få arbete gjordes, genom bland annat en syateljé för kvinnor.

26 år senare, 1947, bytte organisationen namn till Hörselfrämjandet och nu var organisationen mer patientorienterad. Hörselfrämjandet startade den svenska hörselvården och verkade för frågor inom medicin och teknik.

Ytterligare 43 år senare, 1990, bytte organisationen än en gång

namn, till nuvarande Hörselskadades Riksförbund (HRF). Nu kom organisationens syfte att rikta alltmer fokus på intressepolitik där frågor om delaktighet och rättigheter prioriterades.

Under dessa 100 år har HRF gett upphov till en rad framgångar som till exempel:

- Den första skolan för hörselskadade barn startades av HRF
- Sveriges hörselvård startades av HRF
- Tinnitus blev en diagnos tack vare HRF
- Hörseltester på nyfödda inleddes tack vare HRF
- Teleslingan spreds i Sverige tack vare HRF
- Regeringen krävde 100 procent textning i TV tack vare HRF

I dag jobbar HRF med påverkan, upplysning och stöd. Förbundet har 22 000 medlemmar och på kansliet sitter 31 personer under ledning av förbundsordförande Mattias Lundekvam och generalsekreterare Hanna Sejlitz. DT har intervjuat de två tillsammans.

Både Mattias och Hanna är teckenspråkiga och har en bakgrund i ungdomsförbundet Unga Hörselskadade (UH) samt som ombudsmän hos HRF. Hanna har också varit generalsekreterare samt ordförande hos SDR medan Mattias varit ordförande i UH.

Vem är hörselskadad? Bland HRF:s medlemmar ser vi en stor variation i såväl ålder som hörselskador och identitet. Gruppen är inte så homogen som många kanske tror. En hörselskada kan innebära så mycket, ordet är ett samlingsbegrepp på ett flertal olika diagnoser där vi har bland annat hörselnedsättning, tinnitus och Menières sjukdom samt ljudöverkänslighet.

HRF jobbar i dag mycket med kommunikation, teknik och ljudmiljö. Som exempelvis att ta del av information och vara delaktig i samtal, hörselvård och undertextning i teve samt samtalsvänliga lokaler. Under senare år använder förbundet ett centralt begrepp som utgångspunkt på såväl samhälls- som individnivå; hörselsmart. Att ett samhälle är hörselsmart innebär att det är full delaktighet och jämlikhet för alla hörselskadade. Att en individ är hörselsmart innebär att denne har kunskap om sina möjligheter och rättigheter och är rustad med praktiska lösningar och strategier för en väl fungerande vardag.

En hörselsmart individ har "kommit ut ur garderoben" och erkänt sin hörselskada och är medveten om sin hörselskada. Vi jobbar mycket med hörselmedvetenheten, att vara medveten om sina egna behov, säger Mattias och Hanna tillägger:

Just identitetsfrågan är varierande hos HRF medlemmar. Några upplever att de är hörselskadade medan andra upplever att de har en hörselskada.

Hur personer upplever och hanterar en hörselskada beror till stor del på när i livet den uppstår, hur den utvecklas och om det finns andra i omgivningen som också har en hörselskada. Några föds med sin hörselskada och utvecklar en identitet som hörselskadad under uppväxten. Medan de flesta får sämre hörsel senare i livet, där hörselskadan innebär en förlust av något man

tidigare haft. HRF strävar efter att alla, oavsett identifikation, ska bli hörselsmarta, det vill säga "att förstå vad min hörselskada betyder för mig och samhället, och vad jag och samhället behöver göra för att det ska bli bättre för mig".

"En hörselsmart individ har 'kommit ut ur garderoben' och erkänt sin hörselskada"

Uppdelning mellan hörselskadad och döv. 1990 blev HRF ett förbund för och med hörselskadade. Förbundet blev mer av en intressepolitisk organisation och kansliet fick fler och fler hörselskadade personer. I dag är det meriterande att vara hörselskadad när man jobbar hos HRF. I Sverige ligger vi långt framme i uppdelningen mellan hörselskadade och döva om vi jämför med många andra länder. Mattias förklarar:

– Att vi i Sverige delar upp gruppen hörselskadade och döva beror delvis på att vi har tillgång till hörseltekniska hjälpmedel. När vi åker utomlands finns ofta ingen uppdelning mellan döva och hörselskadade. Exempelvis i Bolivia där vi har ett projekt uppmärksammas inte gruppen hörselskadade, där är det döv eller hörande som gäller. I Bolivia finns ingen stor tillgång till hörseltekniska hjälpmedel. Så Sverige är långt fram i den utvecklingen vilket gör att vi har grupperingar som inte finns i många andra länder.

Både Mattias och Hanna är fullt teckenspråkiga och visar vägen för andra länder genom att använda teckenspråkstolk i internationella sammanhang. Bara för några år sedan ifrågasattes just detta medan många nu ser fördelarna, att teckenspråket är positivt och enbart gynnar kommunikationen.

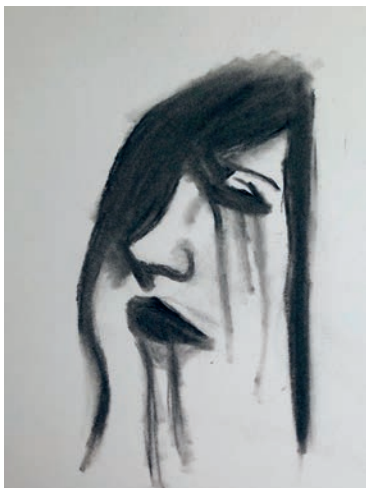
– Vi lever som vi lär, vi är och lever i hörselskadan och vi visar att teckenspråket behövs även för oss hörselskadade, säger Mattias och får medhåll av Hanna.

Hörselsmart framtid. HRF firar 100 år genom en offensiv satsning för en hörselsmart framtid. Planen var att ha en jubileumsfest, men som så mycket annat påverkar pandemin även HRF och nu planeras festen att äga rum antingen i höst eller i slutet av jubileumsåret i februari nästa år.

Däremot har HRF ett jubileumsår som startade på dagen den 23 februari i år, där de framför allt jobbar med fem viktiga frågor under året:

1. Bryta den ofrivilliga isoleringen genom att ge mer stöd, råd och hörhjälpmedel till äldre.
2. Rätt till hörselvård, oavsett plånbok genom krav på en bättre och mer jämlik hörselvård.
3. Allt ska vara textat – och höras bra genom att driva utvecklingen av textning.
4. Full delaktighet i arbetslivet genom att ta strid mot orättvisor.
5. Upplysning att lita på genom att göra analyser och ge råd och kunskap.

TEXT: MARIA NORBERG FOTO: HRF

Alba-Luz Angarita

Anna-Lena Hagnell Olehn

Maria Hermanson

Linda Ljunghäger

Konst på distans låser upp instängda drömmar

Coronaåret blir allt längre och saknaden efter kultur och sociala sammanhang gör att allt fler händelser och events sker på distans. Hösten 2020 påannonserade SIMA Folkhögskola i Åkarp att de startar upp en konstkurs på distans denna vårtermin. Hur kan man måla och teckna och uppleva konst tillsammans utan att sitta i samma rum?

Dövas Tidning har tidigare berättat om en distansbokenkirkel på teckenspråk och om kärlek på distans. Nu träffar DT Hien Wollinger och Jenny Karlsson från SIMA i Åkarp som i höstas skapade en konstkurs på distans. Korta videosnuttar som beskrev vad kursen skulle erbjuda lades ut på sociala medier. De lockade så många sökande att de fick bilda två grupper. Deltagarna är nu strax under 20.

Hien och hennes kollegor hade sedan tidigare haft tankar på att ha distanskurser men inte gjort slag i saken. Man behövde inte heller det som nu. Men i och med pandemin togs idén tillvara och tillsammans med Jenny togs en kursplan fram och innehåll skissades fram. Skolledningen var positiv till planen och de skred till verket.

I dag bedrivs visserligen nästan all undervisning på distans men där de vanliga fysiska lektionerna hålls i digitala klassrum hålls den här kursen helt och hållet på distans. Deltagarna gör sina övningsuppgifter på egen hand och tittar på föredragen när de har tillfälle, ofta på kvällstid och helger.

Kursen vill lära ut de absoluta grunderna i konst. Att välja ut vad och gränsa av har varit svårt men samtidigt har Hien och Jenny hela tiden tänkt att kursen främst ska vara lustfylld och mana till kreativitet. De har båda lagt ner mycket tid på att förbereda kursen. Föredragen och instruktionerna till uppgifterna spelas in

på svenskt teckenspråk och läggs ut på en lärplattform. Där kan man också välja att läsa instruktionerna på svenska. På samma plattform träffas deltagarna och diskuterar. De kan också boka tid med lärarna för att få feedback och stöd.

Många av deltagarna har haft tidigare erfarenheter av konst men aldrig på teckenspråk. Kursen har, som en deltagare sagt till Hien och Jenny, öppnat upp stängda dörrar. Även om deltagarna haft ett konstintresse sedan länge har de kanske inte alltid vetat vilka tekniker som finns att tillgå eller vilka begrepp som finns, berättar Hien som är utbildad bildlärare och konstnär. Kursens materiallista är lång och lockande och innehåller förutom akvarellfärg, penslar, kol och papper bland annat pennor med blyerts av olika hårdhet. Hien berättar att enbart med de här pennorna kan man få fram variationer i pennndragen. Teckning är grunden till all bildkonst.

Jenny är fotograf och har, liksom Hien, ett brinnande intresse för konsten. Hon lär ut bildkomposition och konsthistoria. Bildkomposition handlar om att förstå vad hjärnan uppfattar som spännande, vackert och fängslande. Jenny beskriver hur hon tillsammans med Hien velat välja ut konstnärer från olika tider och riktningar. Banksy, Hilma af Klint, Frida Kahlo och Picasso är konstnärer som alla skiljer sig åt väldigt mycket. Genom att studera konst förstår vi den värld där den skapades. Vi förstår även mer om oss själva och vår tid.

Kursen har förutom sina digitala träffar även ett digitalt galleri där deltagarna ställer ut sin konst. Kursdeltagarna är så positivt inställda till varandra och tacksamma – det har stundtals överväldigat Hien och Jenny som båda blivit inspirerade. De har båda förhoppningar om att kunna fortsätta med ett andra steg i höst, med samma grupp.

TEXT: JENNY SCHÖLDT FOTO: SIMA FOLKHÖGSKOLA

ETT INTERAKTIVT ÄVENTYR I EN MAGISK SKOG SOM HÄRJAS AV SAGOVÄSEN

Trollstigen

RIKSTEATERN
crea

MED **JAMILA OUAHID,**
BÜLENT YALCIN, DEBBIE Z RENNIE

AV **TEATER INVEST** I BEARBETNING AV **LARS OTTERSTEDT**

PREMIÄR **2 MAJ – ÖREBRO**

www.riksteatern.se/trollstigen

Radioaktiva bananer med Gabriella Della Morte Pålstam och Florian Törnqvist.

"Djupdyk – allt om läraryrket" med Camilla Lindahl.

"Livet – Se på mig!" om Harveys framtidsdrömmar.

"Ingen riktig muslim? – Se på mig!" med Hafsa.

UR Teckenspråks innovativa journalistik gör succé

Med en konstant nära kontakt med publiken och nytänkande innehåll som attraherar i sociala medier. Ja, UR Teckenspråk verkar veta exakt hur man fångar upp den unga målgruppen. Men hur går det till? DT:s Martina Kvist tar reda på det.

Det har nog inte gått någon obemärkt förbi att UR Teckenspråk de senaste åren varit aktiva i sociala medier. De finns på Facebook, Instagram och Youtube. Sedan i höstas har Lilla Aktuellt Teckenspråk även ett Tik Tok-konto. Själva innehållet är intressant, välgjort och underhållande med inslag av humor. Så den stora frågan kvarstår: hur har UR Teckenspråk lyckats på det sättet?

UR (Utbildningsradion) har som uppgift att bedriva programverksamhet inom utbildningsområdet i allmänhetens tjänst. Deras public service riktar sig till alla åldrar och utbildningsstadier utifrån identifierade behov hos användarna. UR Teckenspråk är en egen produktion med flertalet program och projekt med samma grundsyfte, fast på svenskt teckenspråk.

Johanna Berglund, teckenspråkig anställd hos UR sedan flera år tillbaka, upptäckte ett växande behov av att finnas närvarande i sociala medier. Hon visste att den nya generationen unga döva hade en mycket större digital närvaro och ville säkerställa att hela produktionen verkligen hakade på tåget.

– Fast för fem år sedan var det, trots flera döva anställda, oftast hörande chefer som inte riktigt "förstod" de olika behoven som vi försökte poängtera. Det fanns ingen dövkompetens och bristen på förståelse var stor, säger Johanna, producent för Teckenspråk Sociala Medier.

När Gabriella Della Morte Pålstam, utbildad journalist från Stockholms universitet, började som projektledare hos UR Teckenspråk hösten 2018 blev det, enligt Johanna, som en sorts vändpunkt.

– Skillnaden var uppenbar. Man behövde inte längre argumentera för vissa saker eller driva lika mycket lobbyarbete för att få sina idéer genomförda. Hon förstod allt man försökte lyfta fram, något som tidigare inte alls var lika smidigt, menar Johanna.

Gabriella hade tidigare arbetat hos UR som bland annat producent och besitter även dövkompetens, vilket var avgörande. Gabriella håller med och betonar även hur stor betydelse Johanna haft för UR Teckenspråk.

– Hon, tillsammans med andra, har kämpat och försökt belysa det relevanta i att hänga med i den digitala utvecklingen och verkligen slitit som en gris. Särskilt när man tittar på dagens unga döva så är det otroligt viktigt att fånga upp publiken där de befinner sig, menar Gabriella.

Behoven var solklara, men det rädde mycket försiktighet och osäkerhet kring sociala medier.

– Samtidigt som vi ständigt pressade UR, så började public service-bolagen som UR, SVT och Sveriges Radio långsamt inse att sociala medier verkligen kom för att stanna, berättar Gabriella.

Det tog sin tid för de tre public service-bolagen att våga släppa in sociala medier, på grund av säkerhetsskäl och osäkerhet kring byråkratiska detaljer. UR Teckenspråk vågade då bryta mark om och om igen. De kände till behoven mycket tidigare, och tilläts testa sig fram bit för bit.

– Vi växte mycket inifrån också, parallellt med sociala medierutvecklingen. När man väl anställde mig som projektledare och senare Alexandra Polivanchuk, även döv, som projektkoordinator, så utgjorde vi en ännu starkare grund. Tillsammans kunde vi påverka UR Teckenspråk mer och få in rätt personer i produktionen. I dag är teckenspråksredaktionen en betydande stor grupp, säger Gabriella. Men inte bara det. Attityden hos ledningen och närliggande cheferna är i dag märkbart mycket bättre jämfört med för fem år sedan.

Att balansera mellan underhållning och mer seriös pedagogik är alltid en utmaning, enligt UR Teckenspråk. Därför är detta något som kontinuerligt tas upp vid planering av innehåll till sociala medier. Projektet Teckenspråk Sociala Medier är ett internt namn som inte syns utanför, men är ett alldeles eget projekt med både unga vuxna och vuxna som målgrupp. Fokus ligger på anpassat innehåll till olika digitala kanaler.

– Vi är ingen ”renodlad skola” men producerar i utbildningssyfte. Något vi ständigt diskuterar internt är hur vi ska fånga uppmärksamheten och sedan hålla kvar intresset genom hela videon, vilket är svårt. Vårt material är ”frivilligt” att kolla på. Därför tjuvar jag gärna ofta om ”3 sekunder”- intrycket (tid för att fånga tittarnas uppmärksamhet), säger Johanna leende.

För Gabriella är den verkliga poängen att slå ihop pedagogik och underhållning i ett. Det är viktigt att förstå att folk går in på sociala medier med den inställningen att de mest bläddrar ”on the go”.

Ett exempel är Radioaktiva bananer där tittarna får ta del av fakta som berättas med underhållning. Det handlar i sådana fall inte om vad man lär ut, utan just hur.

Ett annat exempel är Djupdyk:

– Här får publiken chansen att ställa precis vilka frågor de vill om särskilt valda ämnen, som vi sedan svarar med videor i sociala medier. Allt baseras på den direkta kontakten med publiken. Det är ovärderligt, säger Gabriella.

Johanna pratar också om interaktion med publiken. Att engagera dem genom likes, delningar, kommentarer, klick, visningar och övriga aktiviteter ger en tydlig statistik. Det är produktivt med ständig återkoppling. Det resulterar i en snabb insikt i vad som är mer eller mindre effektivt.

– En utmärkande del av vårt arbete med sociala medier är att vi inte alltid strävar efter att nå precis alla. Ibland anpassar vi så att innehållet passar en särskild målgrupp. Vi jager inte främst ”likes”, menar Gabriella.

Rätt respons från rätt målgrupp genom sociala medier fungerar ofta som ett kvitto på att man lyckats.

Eftersom UR Teckenspråk bestämmer vilka som får synas så sitter de också på ett stort ansvar att lyfta fram inkludering, representation och mångfald. Detta genom att visa upp personer med olika kön, etnicitet, sexuell läggning, ålder, funktionshinder och religion, med mera.

– Vi diskuterar ständigt inom redaktionerna och försöker jobba hårt med spegling och mångfald, men det betyder inte att vi är klara och är där vi vill vara i dag, säger Gabriella och fortsätter:

– Tanken är att vi ska erbjuda ett varierat utbud av innehåll som passar många och inte bara den allmänna ”stora” gruppen inom döv världen.

Lilla Aktuellt Teckenspråk, ett nyhetsprogram för mellanstadiet, har som huvudfokus att producera femton minuters program som sänds på fredagar på Barnkanalen. Men programmet finns också på sociala medier och har nyligen startat ett Tiktok-konto. Redaktören Charlotte Fagerström berättar om utmaningarna med att nå ut till målgruppen som befinner sig precis runt åldersgränserna för sociala medier och det faktum att inte alla har tillgång till de digitala kanalerna. Det är också en utmaning att hänga med i sociala medier-utvecklingen generellt, t.ex. trender och

nya format, och samtidigt försöka producera nyhetsinnehåll som är intressant för målgruppen.

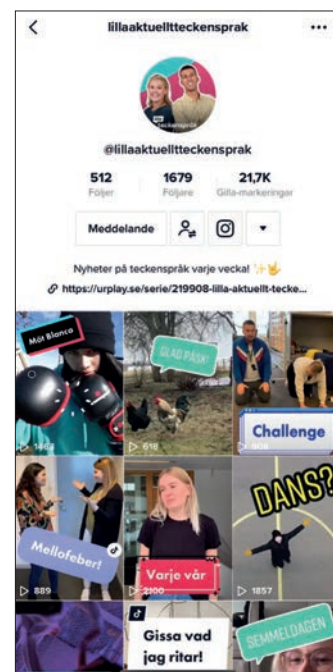
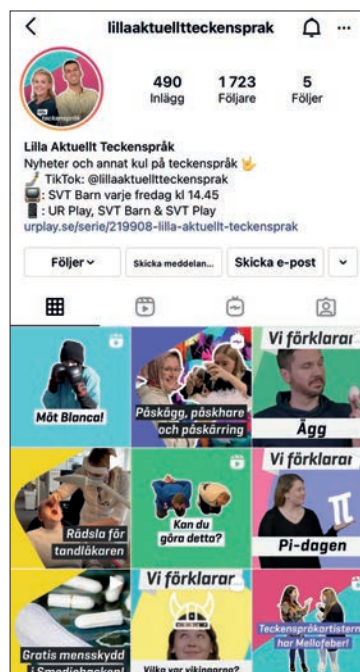
– Men Lilla Aktuellt Teckenspråk upplevs mer proffsig på sociala medier i dag. Vi följer mer korrekta format och har en passande och lyckad tonalitet. Allt är strategiskt uppbyggt, säger Charlotte.

UR Teckenspråk försöker även utveckla teckenspråket i själva materialet. Från att strikt följa ”ramarna” i arbetet med aktörer till att våga lyfta fram varierade teckenstilar. Det ska kunna finnas naturliga avkopplande konversationer. I Radioaktiva bananer kan man se en sådan konversation.

– Teckenspråk har så många spontana tecken, och ett naturligt samtal mellan två programledare behöver vi visa mer av, säger Gabriella.

2021 är extra speciellt för döv världen. Teckenspråkets dag firar hela fyrtio år. Inom UR Teckenspråk är produktioner med teckenspråket i fokus på gång.

TEXT: MARTINA KVIST FOTO: UR

Lilla Aktuellt Teckenspråks konton på Instagram (t.v.) och Tiktok (t.h.).

UR TECKENSPRÅK I SOCIALA MEDIER*

FACEBOOK: 9,9k följare

INSTAGRAM: 4,5k följare

TIK TOK (LILLA AKTUELLT TECKENSPRÅK): 1,6k följare

LILLA AKTUELLT TECKENSPRÅK PÅ INSTAGRAM: 1,7k följare

YOUTUBE: 0,8k prenumeranter

*per den 15 april 2021

UR TECKENSPRÅK UNDER 2021

PROJEKT PÅ GÅNG: Lilla Aktuellt teckenspråk, Teckenspråk Sociala Medier och en extern produktion i samarbete med Dramaski.

TECKENSPRÅK SOCIALA MEDIER: Djupdyk, Radioaktiva bananer, Se på mig, episoder i LOL-serien och Agenda 2030 (arbetsnamn).

Michael Bäckström och Helene Nilsson via videochatt med DT.

Föreningens lokal (källare).

Helsingborg, med närhet till Danmark.

DT e-besöker Helsingborgs Dövas Förening

Dövas Tidnings Sverigeresa, under namnet Landet runt, fortsätter men i en annan tappning än vanligt. Den här gången e-besöker DT Helsingborgs Dövas Förening. DT möter ordförande Helene Nilsson och kassör Michael Bäckström, som berättar att deras förening sannolikt kommer att läggas ner.

Helsingborg är Sveriges åttonde största kommun sett till antalet invånare enligt SCB. Kommunen fortsätter växa. Men det är inget som avspeglas hos dövföreningen där. Antalet medlemmar har sjunkit de senaste åren. Vid årsskiftet 2020/21 hade de 22 medlemmar. Långt ifrån föreningens glansdagar på 1990-talet när Michael Bäckström började engagera sig i styrelsen och senare blev anställd som föreningskonsulent. Han är ursprungligen från Örebro. Helen Nilsson är född och uppväxt i Höganäs. Hon kunde också se hur livaktig föreningen var på 1990-talet. Då fanns det cirka 50 medlemmar.

Sedan gick det utför. Allt fler medlemmar gick bort. Andra medlemmar flyttade från Helsingborg med omnejd. Nu har föreningen ingen medlem som är under 45 år.

Helen och Michael säger att de egentligen inte vill sitta i styrelsen, men är tvungna att fortsätta eftersom det inte finns någon annan som vill göra det. De konstaterar att det finns yngre döva i kommunen, kanske runt 10-20 stycken, men de är inte intresserade av att komma till dövföreningen.

– De åker hellre till Malmö eller Lund, där finns det dövföreningar och idrottsklubbar, säger Michael som liksom Helen tror att sociala medier till stor del har påverkat. Yngre har inte behov av en fysisk mötesplats på samma sätt som äldre.

De berättar att Helsingborgs Dövas Förening har sagt upp sin lokal från och med i september i år.

– Det känns rätt att säga upp lokalen för vi har kämpat med att få folk att komma till lokalen (före coronabrottet). Men intresset har inte varit särskilt stort. Alltför få personer har kommit. Vi ser

det som bortkastade pengar att ha en lokal, säger Helen.

Istället kan dövföreningen ha tillgång till DHS lokal (Funktionshinderrörelsen i Helsingborg). Det är dessvärre svårt att hitta lediga tider då många föreningar gärna har sina sammankomster där under lördagar. Dövföreningen ska dock försöka ordna enstaka medlemsaktiviteter så länge föreningen finns.

Helen och Michael uppger att dövföreningen (grundad 1925) troligtvis kommer att läggas ner inom något år. Beslutet måste fattas på två årsmöten efter varandra för att avveckla föreningen. Vart ska medlemmarna ta vägen, frågar DT? De säger att flertalet medlemmar redan gärna åker till någon av de andra dövföreningarna eller pensionärsföreningarna i Skåne som Malmö och Hässleholm. Kommunikationerna är goda.

Även om Helen och Michael beklagar att framtiden ser dyster ut, har de många fina minnen av föreningen. Ett exempel är att förr i tiden "turade" föreningens medlemmar mellan Helsingborg och Helsingör. Att "tura" (ett lokalt uttryck) betyder att man sitter kvar på båten medan den går mellan Helsingborg och andra sidan sundet ett antal gånger. Man äter, dricker och handlar taxfree under tiden. Ett annat exempel är alla de roliga historier och äventyr som äldre medlemmar bjöd på.

Michael ska lämna över material som är av dövhistoriskt värde till dövhistorieföreningen Rapphönan i Malmö och övrigt dokumentmaterial till Arkivcentrum Syd i Lund.

– Jag har till exempel hittat ett dokument från runt 1930 där det står att medlemsavgiften var 25 öre för döva och 1 krona för hörande, säger han leende.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: HELSINGBORGS DÖVAS FÖRENING/PIXABY

Läs övriga delar i serien Landet runt på dovastidning.se. Hittills har DT hälsat på 24 dövföreningar från Piteå i norr till Lund i söder.

Dalarnas Dövas Förening utvecklar digitala möten:

"Vi blir en hybrid-förening i framtiden"

Dalarnas Dövas Förening (DDF) hör till de dövföreningar som fått ställa om i den här pandemin från fysiska möten till digitala sådana. DDF har fått bidrag från Region Dalarna till sitt projekt som går ut på att utveckla digitala möten för teckenspråkiga.

DDF brukar årligen ansöka om bidrag hos Region Dalarna. Exempelvis har de anordnat en filmfestival tidigare med stöd av regionbidrag. I år har de fått 80 000 kronor av regionen för att i projektform utveckla digitala möten för teckenspråkiga. Anledningen är givetvis att allt fler personer nu i coronatider möts på olika digitala plattformar.

– Dalarna är ett avlångt län. Vi vill att alla medlemmar, oavsett var i Dalarna de bor, ska kunna delta i digitala möten hemifrån och inte behöva ta sig till dövföreningens lokal i Leksand, säger Stig Kjellberg, kassör för DDF.

Projektet är i första hand för äldre medlemmar som inte är lika vana vid den digitala mötestekniken som den yngre generationen. Tanken är att DDF undersöker vilka plattformar som passar bäst för medlemmarna och hur medlemmarna kan rösta på distans när de deltar i möten med mera.

Vilka slags möten handlar det om? Bara årsmöten och dylikt?

– I första hand möten och föreläsningar, svarar Stig Kjellberg.

Inte socialt umgänge på distans?

– Vi har inte kommit så långt även om vi vet att det finns dövföreningar som erbjuder det.

När socialt umgänge kommer på tal, berättar ordförande Eva Norberg att dövföreningen hittills har anordnat en digital frågesport via appen Kahoot, något som fungerat ganska bra. Det kan bli fler tillfällen där DDF håller i trevliga digitala sammankomster.

I projektform kommer DDF att göra hembesök hos äldre döva för att lära dem att använda digitala mötesverktyg när situationen medger det. Handböcker på svenskt teckenspråk och svenska utges också. Instruktioner kommer även att ges på plats i Leksand.

Eva Norberg och Stig Kjellberg säger att målet med projektet är att DDF ska bli en så kallad hybridförening. Det vill säga en förening som permanent erbjuder både digitala och fysiska möten i framtiden när pandemin är över.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

Svenska kyrkan

Svenska kyrkans jourtelefon på teckenspråk

Svenska kyrkan erbjuder dig som är döv, samtal med en teckenspråkig präst eller diakon.

Du kan ringa jourtelefonen om du har det svårt och behöver stöd, om du har existentiella frågor eller känner oro och sorg. Linjen är öppen för alla oavsett livsåskådning och trosuppfattning. De präster och diakoner som svarar i bildtelefonen är fullt teckenspråkiga och har tystnadsplikt.

Adress till jourtelefonen: svenskakyrkan@ectalk.se

Jourtelefonens öppettider:
mån 10-16, ons 10-19, fre 10-16

SDR lanserar ny webbplats!

www.sdr.org

Tova fascineras av brott och galenskap

Tova Wedding är en 23-årig kriminologistudent som bor i Lund med sin hund Kosmos. Dövas Tidning träffar henne för att syssna på hur det kommer sig att det är just kriminologi hon läser, och vad hon har att säga om det ämnet och varför vi människor är så fascinerade av brott och brottslingar.

När Tova gick på Risbergska skolan i Örebro och studenten närmade sig visste hon inte alls vad hon ville göra. Efter tips från SYV som visste att Tova läste deckare och var intresserad av brott sökte hon till kandidatprogrammet i kriminologi.

”Kriminologi” kommer från latinets crimen som betyder brott och logia som betyder lära. Att studera kriminologi betyder att man studerar brott. Tova berättar att kriminologi är ett tvärvetenskapligt ämne. Det vill säga att den utbildningen blandar många sätt att se på brott. Psykologiskt: varför begår människor brott? Sociologiskt: hur uppstår brott i ett samhälle och vad för kopplingar finns det mellan sociala problem och brott? Filosofiskt: vad är det som vi uppfattar som brottsligt? Historiskt: vad säger brottet om den tiden där den begicks?

Politikerna pratar om att ta hårda tag mot kriminaliteteten och vi läser ofta att brottsligheten ökar. ”Det är egentligen inte så”, menar Tova. ”Statistiken är väldigt ungefärlig och man ska vara försiktig med att dra slutsatser. I stort sett är det alltid så att brott går i vågor och ökar eller minskar med ett par procent. Det är inget nytt. Det som händer nu är att brotten uppmärksammas så mycket mer i nyheterna. Vi har också sociala medier. Så vi får en känsla av att brott sker oftare och att vi måste göra något åt det”. Olika typer av brott skrivs det också olika mycket om. ”Det är bättre att se på brottet och försöka att förstå varför det begicks.”

Ifjol tog Tova efter tre år sin kandidatexamen. Hennes C-uppsats ”För att förstå galenskap måste vi tänka galenskap” handlar om

hur seriemördares psyke skildras i TV-serien Mindhunter. Att seriemördare och sanna historier om brott är väldigt populärt just nu har nog ingen missat. Tova menar att skälet till det är att seriemördaren är vår tids ideala monster. Vi kan inte föreställa oss någon värre människa.

Efter examen kom Tova in på en masterutbildning i kulturkriminologi, även den vid Lunds universitet. Utbildningen är på två år och helt engelskspråkig eftersom den är internationell. Just nu är hon inne på den andra terminen och det börjar bli dags för studenterna att välja vad de ska fördjupa sig i. I sitt examensarbete vill Tova fokusera på något som hon menar brister i den nuvarande kriminologin. Många av de teorier som finns har ett manligt perspektiv. Det finns inte så mycket forskning på genus kopplat till kriminologi även om det håller på att förändras. Tova tar upp de uppmärksammade dåden synnerhet i USA där högerextrema män med vapen eller fordon försöker döda så många som möjligt på en och samma gång.

En teori är att en del män känner sig allt mer hotade i sin mansroll. ”Det finns så många föreställningar om vad det innebär att vara man” säger Tova och förklarar att vissa män känner sig bräckta av kvinnor och tar till våld för att det inte finns något annat sätt för dem att känna sig manliga. I ett jämställt samhälle blir de alienerade (göra främmande, ge känsla av främlingskap). Väldigt ofta har de långt innan dåden uttryckt hat mot kvinnor på nätforum och delat hatet med andra och på så sätt fått sin misogyna (misogyni = kvinnohat) världsbild bekräftad. Tova vill tillämpa genusperspektivet på fenomenet och på det sättet försöka förstå våldsdåden.

– Här tror jag att det finns outforskade områden där jag kan bidra med något! **TEXT: JENNY SCHÖLDT FOTO: PRIVAT/SHUTTERSTOCK**

Framtida Slakthusområdet.

Landets största dövförening ska lämna sina lokaler i Globen

● Sveriges största dövförening, Stockholms Dövas Förening (SDF), ska flytta. Anledningen är att fastighetsägaren har sagt upp hyresavtalet med dem och övriga hyresgäster i huset där SDF nu har sin lokal. SDF får vara kvar i Globen som längst fram till juni 2022. Om de hittar en ny lokal före dess, får de flytta tidigare än så, meddelar SDF på sin webbplats. Fastighetsägaren ska göra en omfattande renovering av huset som ligger i Slakthusområdet i Globen. Området, som historiskt är känt för att vara ett industriområde inom livsmedel, ska omvandlas till en stadsdel för bostäder, handel och kultur. Dessutom byggs nya tunnelbanegångar i området.

Stockholms stad får kraftig kritik av Justitieombudsmannen (JO)

● Ett dövt barn skulle börja på Vårängens förskola (en förskola i Huddinge med specialkompetens i svenskt teckenspråk). Eftersom hennes familj bodde i en annan kommun än Huddinge, tog de kontakt med sin stadsdel inom Stockholms stad om stöd kring det praktiska för dottern att varje dag kunna ta sig till förskolan. Kommunikationen med stadsdelen upplevdes som bristfällig. Stockholms Dövas Förening och HRF Stockholm beslöt tillsammans med familjen att anmäla stadsdelen till Justitieombudsmannen (JO). I slutet av mars i år kom JO-beslutet i vilket stadsdelen får kraftig kritik för att varken ha inlett en utredning eller ha fattat ett formellt beslut.

Kaleab Lemmouh får stipendium av Teckenbro för sin medietalang

● Teckenbro har initierat ett nytt stipendium i samband med sin 13-årsdag för att uppmuntra nya talanger inom kultur och media. I år är det Kaleab Lemmouh, 17 år, som fått utmärkelsen. Han belönas för sin skicklighet att filma och redigera, bland annat musikvideor på teckenspråk.

Nytt om namn: Hilde Haualand och Isabel Engwall

● Hilde Haualand har blivit utsedd till professor i teckenspråk och tolkning. Hon är därmed Norges första döva professor, och till vardags verksam vid OsloMet-universitetet.

Isabel Engwall har blivit invald i Örebro Rättighetscenters (antidiskrimineringsbyrå) styrelse.

Handla

för att **teckenspråk** är självklart

handla.sdr.org

Teckenspråket 40 år!

T-shirt

Turkos t-shirt med det svenska handalfabetet i vit färg.

Finns i barn- och vuxenstorlekar.

100% bomull.

135:-

Vuxen

90:-

Barn

299:-

Teckenkort

111 teckenkort till barn eller dig som vill lära teckenspråk. Teckenkorten består av bl.a. djur, leksaker och färger samt bokstäver och siffror. Illustrationer: Mikael Öhlund.

100:-

Armband

Armband med turkosa och svarta pärlor. De svarta pärlorna har texten TECKENSPRÅK i vit färg. Design: Sandra Svedenfors.

Se fler produkter i vår webbshop: **handla.sdr.org**. Alla priser är inklusive frakt!

Välkommen att följa vårt instagramkonto @sdrhandla

Stöd Sveriges Dövas Riksförbund och vårt arbete för ett samhälle där teckenspråk är självklart!

Hur ser tvåspråkigheten ut hos döva och hörselskadade skolelever i dag?

I Sverige har vi länge varit medvetna om hur viktigt det är att döva och hörselskadade ges möjligheter att lära sig svenskt teckenspråk och utveckla tvåspråkighet. Men hur ser det ut i dag, efter cirka 40 år av tvåspråkig undervisning i specialskolan när det samtidigt är ett faktum att så gott som alla döva barn får cochleaimplantat? Detta har vi undersökt närmare i DHT-projektet (Dövas och Hörselskadades Tvåspråkighet).

I internationell jämförelse har Sverige en relativt lång tradition av tvåspråkig undervisning för döva och hörselskadade. Detta är delvis tack vare den forskning om svenskt teckenspråk (STS) samt svenska som andraspråk för döva som initierades vid Stockholms universitet under 1970- och 1980-talen. Efter att regeringen i en bilaga till budgetpropositionen 1981 erkände STS som dövas förstaspråk utvecklades en ny läroplan för specialskolan med tvåspråkighet som grund. I år har det gått 40 år sedan dess och mycket vatten har hunnit rinna under broarna. Bland annat har en stor hörselteknisk utveckling skett och de allra flesta döva som föds idag får cochleaimplantat. Fortfarande får döva och hörselskadade elever tvåspråkig undervisning i specialskolan, men samtidigt går fler av dem i andra skolformer där enspråkig undervisning bedrivs. Vi vet dock att STS används i varierande form och omfattning även inom andra skolformer, som till exempel i kommunala hörselklasskolor.

Tvåspråkig undervisning för döva och hörselskadade är sällsynt ur ett internationellt perspektiv och få barn har därför möjlighet att utveckla tvåspråkighet från tidig ålder. Som en konsekvens saknas också forskning kring dövas och hörselskadades tvåspråkighet liksom om deras språkutveckling. Det finns helt enkelt inte tillräckligt många tvåspråkiga barn att studera. Det har också varit vanligt att man har haft ett enspråkigt perspektiv när man ska beskriva döva och hörselskadade barns språkutveckling och då rapporteras ofta att de ligger efter sina hörande jämnåriga. Man likställer dessutom ofta språkkunskaper med kunskaper i talat språk och det tas sällan hänsyn till att barnen kan vara tvåspråkiga med särskilda kunskaper som ser annorlunda ut än för enspråkiga barn. Problematiskt är också att ”teckenspråk” ibland används som ett samlingsnamn i olika studier där man inkluderar kommunikationsformer som motsvarar de svenska TSS och TAKK. Dessa studier undersöker då inte specifikt hur barn lär

sig naturligt teckenspråk. Mot bakgrund av detta genomförde vi nyligen ett forskningsprojekt vid Stockholms universitet, DHT-projektet. Det övergripande syftet var att undersöka döva och hörselskadade skolbarns tvåspråkighet utifrån ett språkvetenskapligt perspektiv. Vi samlade in språkliga data som vi analyserade för att sedan kunna beskriva deras språkliga produktion och språkutveckling.

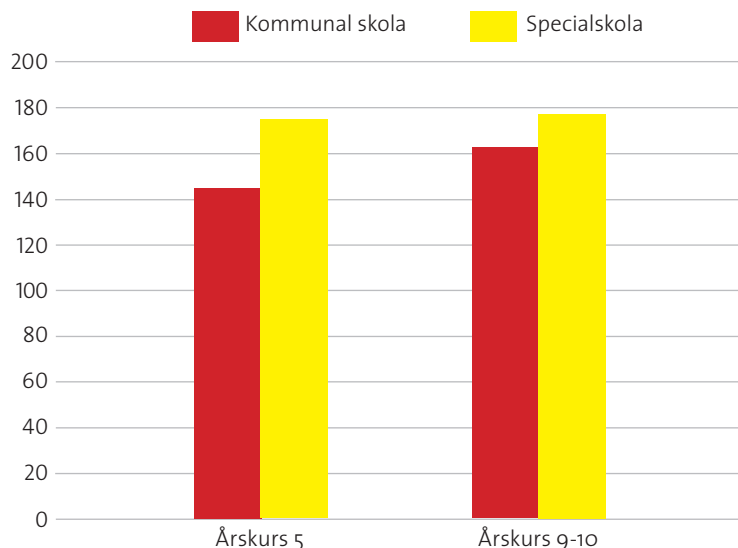
Totalt deltog 56 elever i studien. Eleverna kom från tre kommunala skolor med hörselklasser (43 elever) och en specialskola (13 elever). Vår ambition var att få med fler elever från specialskolorna men tyvärr lyckades vi bara samla in data från en av dem, av olika skäl. Vi fokuserade på elever i årskurserna 5 (30 elever) och 9–10 (26 elever).

Data i projektet består av berättelser på både STS och svenska. Vi använde oss också av några olika språktester. Därtill samlade vi in bakgrundsinformation om eleverna från deras vårdnadshavare så att vi skulle få en bättre bild av deras språkliga situation. Bakgrundsenkäten, som 34 föräldrar svarade på, visade att talad svenska var det främsta kommunikationsspråket hemma (18 st), medan tecken som stöd användes av fem föräldrar. De flesta av föräldrarna (19 st) uppgav att de lärt sig STS i någon grad. 7 av barnen har minst en döv förälder. Vi kommer nedan att presentera några språkliga resultat från projektet.

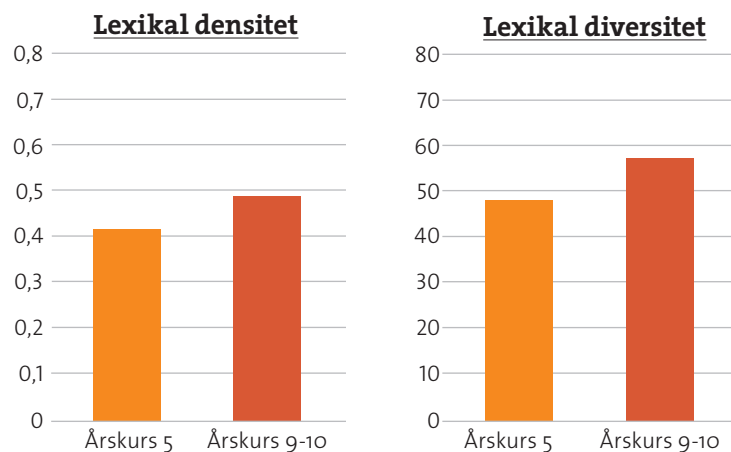
Elevernas svenska teckenspråk

För att mäta elevernas STS-färdigheter bad vi dem att fritt på STS berätta hur en bra kompis ska vara, vilket spelades in. Vi använde också två olika tester: STS-SRT som är ett test för förstaspråkstalare av STS och SignRepL2 som utvecklats för andraspråkstalare av STS. Båda testerna är utvecklade vid institutionen för lingvistik och bygger i korthet på att deltagarna får se ett antal STS-meningar av varierande svårighetsgrad som de sedan får återge under videoinspelning. Det hade varit önskvärt att kunna använda tester anpassade för barn och ungdomar men sådana finns inte att tillgå. Under datainsamlingen användes dock SignRepL2 i första hand, eftersom STS-SRT visade sig vara för svårt för de flesta av eleverna.

Det var främst äldre elever och elever från specialskolan som kunde fullfölja STS-SRT-testet. Vi fann att elever från specialskolan fick högre resultat i SignRepL2-testet jämfört med elever från de kommunala skolorna, särskilt i år 5 (se figur 1). För år 9–10 var skillnaden mellan specialskolan och de kommunala skolorna mindre. Vi såg också att de äldre eleverna generellt sett presterade bättre på testen.

Figur 1: Resultat från teckenspråkstest (maxpoäng: 200)

Figur 2: Resultat lexikal densitet och diversitet

Elevernas svenska

För att samla in språkliga data på svenska fick eleverna dels göra diagnostiska läs- och skrivprov och dels skriftligen återberätta en bildserie. Vi utförde sedan ett antal olika kvantitativa analyser på elevernas återberättelser. Vi undersökte bland annat textlängd (hur många ord de skrev), antal unika ord (vilka olika ord de använde) och förhållandet mellan innehållsord och formord. Innehållsord är ord som är lite tyngre i betydelse, som substantiv (t.ex. katt), verb (t.ex. springa), adjektiv (t.ex. glad) och vissa adverb (t.ex. snabbt). Formord utgörs av ord som mer används för att binda samman ord, fraser och satser, som *för*, *och*, *till* och liknande. Vi fokuserade på lexikal densitet och lexikal diversitet som har använts i en rad tidigare studier för att mäta eller dokumentera lexikal utveckling hos olika grupper. Lexikal densitet innebär att man tar andelen innehållsord i texten och delar med det totala antalet ord. Ju högre densitet en text har, desto mer innehållsord har den och det indikerar att texten är mer skriftspråklig än talspråklig. Lexikal diversitet mäter i sin tur hur många unika ord en text har. Detta signalerar hur stort ordförråd skribenten har, dvs. om skrivandet varierar med många olika ord (hög lexikal diversitet) eller om samma ord återanvänds ofta (låg lexikal diversitet). Tidigare studier har visat att både lexikal densitet och lexikal diversitet ökar med åldern, i alla typer av texter. Vår studie visade att detta även gäller för gruppen döva och hörselskadade skolelever: eleverna i år 9–10 hade högre värden jämfört med de i år 5 (se figur 2). Vi ville också se om resultaten skiljde sig från hörande svenska skolelever och jämförde därför våra resultat med en tidigare studie av denna grupp. De döva och hörselskadade eleverna visade sig då ha högre medelvärden för lexikal densitet men lägre för lexikal diversitet. Skillnaderna mellan grupperna kan dock bero på en rad olika faktorer, som metod för datainsamling, och ska därför tolkas med försiktighet.

Sammanfattningsvis kom vi fram till att döva och hörselskadade elevers tvåspråkighet varierar. En del av eleverna har en balanserad tvåspråkighet, dvs. de är ungefär lika starka i båda språken, medan andra är starkare i antingen svenska eller STS. De

mer teckenspråksstarka eleverna återfinns i specialskolan medan de mer svenskstarka eleverna återfinns i de kommunala skolorna. Trots att 56 elever kan sägas vara ett relativt stort underlag med svenska mått så hade det behövts fler elever för att med säkerhet kunna generalisera resultaten, särskilt från specialskolan. Det ska också nämnas att en betydande andel av eleverna i vår studie har utländsk bakgrund och/eller andra funktionsvariationer utöver hörselnedsättning, vilket komplicerar bilden ytterligare.

Resultaten från studien kommer att publiceras i form av en rapport från institutionens serie Forskning om teckenspråk (FoT) under våren 2021. Framöver hoppas vi att kunna genomföra fler studier kring elevernas funktionella användning av STS och svenska i olika sammanhang. Det behövs också studier på de elever som har fler språk än svenska och STS.

Fr.v.: Ingela Holmström, Krister Schönström och Moa Gärdenfors.

KRISTER SCHÖNSTRÖM
docent

INGELA HOLMSTRÖM
universitetslektor

MOA GÄRDENFORS
doktorand

Författarna är verksamma inom ämnet Dövas och hörselskadades flerspråkighet vid Institutionen för lingvistik, Stockholms universitet.

dt. En teckenspråksversion av artikeln finns på dovastidning.se

Ofrivilliga pauser

Det finns många olika situationer där styrande beslutar och bestämmer, vilket ofta ger konsekvensen av ofrivilliga pauser i dövas vardag och liv. Regeringen gjorde tidigare en stor satsning på tolkning i arbetslivet för att främja tolktillgång vid utförande av arbete. Detta föregick en lång och rörig ansvarsfördelning mellan regionerna (tolkcentralerna), arbetsgivare eller andra som ansågs vara betalningsansvariga.

Efter många påstötningar gjorde regeringen en tidsbegränsad satsning som regionerna kunde söka i form av statsbidrag för att sedan erbjuda tolkning till döva i arbetslivet och på deras arbetsplats. När satsningens period på tre år närmade sig slutet hade regeringens nya tolktjänstutredning påbörjats men satsningen upphörde och regionerna kunde inte längre söka om detta statsbidrag.

Döva har under dessa tre år kunnat utföra sitt arbete och visat vad de kan inför sina arbetsgivare. Kanske har ett flertal döva avancerat och klättrat uppåt? Men satsningen upphörde och i väntan på att tolktjänsten ska lösa detta är vi tvingade till en ofrivillig paus. Hur lång blir pausen? Vi vet inte.

Äldre människor går i pension efter ett långt arbetsliv. Vardagen består av olika sociala aktiviteter och umgängen, för döva genom teckenspråk och i teckenspråksmiljöer. Men en dag kan äldre döva komma att behöva olika former av insatser, hjälp och stöd.

Men allt för ofta ges insatserna utan teckenspråkskompetens och äldre får inte kommunikation på sina villkor längre. Livet stannar upp och möjligheten att bibehålla sin självständighet och självkänsla på sina språkliga villkor undergrävs. Den sociala kretsen minskar och slutligen kommer en ofrivillig paus. Hur lång blir pausen? Vi vet inte.

Med motivation ansöker döva om komvux och/eller yrkesutbildningar, för att eftersträva ett givande arbete och lockande yrke. Döva blir lyckligtvis antagna till utbildningen men får inte teckenspråkstolkar. Detta omöjliggör studier och uppfyllande av drömmar för att andra har beslutat att de inte ska stå för tolkkostnaderna. Drömmarna om utbildning och framtida yrkesliv raseras och livet tar en ofrivillig paus. Hur lång blir pausen? Vi vet inte.

Vad är den gemensamma nämnaren i allt detta? Det är en enkel ekvation med ett självklart svar. Dövkompentens har saknats i alla fattade beslut. Beslutsfattare inhämtar inte nödvändig kunskap i form av dövkompentens. Förståelsen, medvetenheten och känslan för olika människor och våra varierande bakgrunder har saknats från start till slut.

Om döva ges plats i olika verksamheter, inklusive i styrande positioner, kan förståelsen öka för de konsekvenser olika beslut medför. En verksamhet som består av en grupp människor där alla har liknande bakgrunder kommer att förbise och missa vad olika beslut innebär, eftersom konsekvenserna inte påverkar dem själva.

De situationer jag beskrivit här är bara några av ett flertal följder och konsekvenser av beslut, som är tagna av privilegierade (det vill säga personer utan dövkompentens) och utan en förståelse hur olika beslut påverkar och tvingar människor till ofrivilliga pauser.

ÅSA HENNINGSSON
FÖRBUNDSORDFÖRANDE

PÅ GÅNG I SDR

4/5 SDR skickar ut kongresshandlingar, del 2
9/5 FQ:s årsmöte
11/5 Påverkanstorg inför kongressen
14/5 Teckenspråkets dag!
18 & 20/5 Påverkanstorg inför kongressen
25/5 Västanviks folkhögskolas stämma

25 & 27/5 Påverkanstorg inför kongressen
27/5 My Right har årsmöte
28/5 Rikstolkkonferens
28-30/5 SDP:s årsstämma
29/5 EUD har årsmöte
4-6/5 SDR:s digitala kongress genomförs!

Kontakta oss
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
Tel vx: 08-442 14 61

sdr@sdr.org
www.sdr.org
Bildtelefon: sdr@ectalk.se

Förbundsordförande
asa.henningsson@sdr.org
073-508 69 30 (sms)

Kommunikatör
jenny.ek@sdr.org
076-315 06 55 (sms)

Webbshop
handla@sdr.org

Bli medlem
medlem@sdr.org

Stöd oss
SDR bg: 900-0241

Västanviks folkhögskola
info@vastanviksfhs.se
www.vastanviksfhs.se

Ingen extra kongress i september

● Sveriges Dövas Riksförbunds kongress äger rum digitalt den 4 till 6 juni 2021. Ett beslut fattades i januari om att den digitala kongressen skulle behandla samtliga punkter i dagordningen förutom val av förbundsstyrelse, revisorer och valberedning. Valprocessen planerades istället att behandlas vid en fysisk extra kongress den 17 september. Men med anledning av pandemins utveckling och myndigheternas rekommendationer blir det ingen extra kongress den 17 september 2021. Istället genomförs kongressen i sin helhet inklusive valprocessen den 4 till 6 juni. Utdelningen av förbundets utmärkelser flyttas fram till 2022, som är förbundets jubileumsår.

Inför kongressen erbjuder förbundet kurser i Zoom samt arrangerar påverkanstorg för alla ombud, observatörer och representanter under april och maj månad. SDR har också nu erbjudit teknisk support för våra regionala och lokala organisationer.

Missa inte vår livesändning från kongressen! Sändningen och all information om kongressen finns på <https://kongress.sdr.org>

Aktuellt kring tolktjänsten

● SDR jobbar intensivt med tolkfrågan och har en nära samverkan med HRF, FSDB, Riksförbundet DHB och ungdomsorganisationerna genom en arbetsgrupp. Utredningen Förstärkt tolktjänst för jämlikhet och delaktighet har följt upp den tidigare utredningen En samlad tolktjänst, genomfört intervjuer med tolkanvändare och haft dialog med organisationerna om eventuella skillnader i önskemål, behov och utvecklingsmöjligheter som framfördes 2011 och vad vi anser idag. Utredningen har under sitt arbete tillgång till en expertgrupp som är utsedd av regeringen. Därbland representerar Isabella Hagnell Westermarck.

Redan nu kan vi konstatera att tolktjänsten fortfarande tampas med grundläggande och strukturella problem. Bland de fallbeskrivningar vi lyft finns kommuner som inte betalar för tolk vid Komvux-studier, inkonsekventa upphandlingskrav och snårigheten i att kunna få personligt biträde för att starta ett företag. Dessa situationer visar på frågor som utredningen behöver titta på och lösa så att vi kan uppnå en tolktjänst som står för jämlikhet och delaktighet på riktigt! På www.sdr.org berättar Åsa Henningsson och Isabella Hagnell Westermarck mer om det pågående arbetet.

Fortsatt biståndsarbete

● Förbundsstyrelsen har beslutat att SDR ska fortsätta biståndsarbetet i Bolivia och Sri Lanka genom ett samarbete med My Right. Den nuvarande projektiden avslutas 2021 och den nya perioden tar vid från 2023 till 2025 alternativt 2027. De gemensamma målen för Bolivia och Sri Lanka är att få deras respektive nationella teckenspråk erkända. Inget av de båda länderna har uppnått det ännu. Bolivia är snart i mål men arbetet behöver fortsätta därefter med implementering, föräldrastöd, informationsinsatser och mycket mera. Döva kvinnor i Sri Lanka är en särskilt utsatt grupp och de har uttryckt behov av fortsatt support för att utveckla stöd till kvinnor i landet. Denna målgrupp utgör därför fokus i det förlängda samarbetet.

Ny webbplats

● Förbundet har under en längre period arbetat för och byggt upp en ny webbplats. Äntligen är den lanserad! Webbadressen är densamma som tidigare: www.sdr.org

Remissvar

● Förbundet har gett synpunkter på fyra olika betänkanden. Dessa har handlat om en ny socialtjänstlag, komvux för elever med svenska som andraspråk (sfi), ekonomisk jämställdhet och krav på språkkunskaper inför svenskt medborgarskap. Samtliga remissvar i sin helhet och summeringar på svenskt teckenspråk finns på www.sdr.org

Uppskattade föreläsningar

● Ett efterlängtat teckenspråklärarseminarium genomfördes, i samarbete med Isof, digitalt den 10 mars med 80 deltagare. Teckenspråklärare från hela landet fick möjligheten att syssna på olika föreläsningar om teckenspråk, barnrättsperspektiv, modersmål och fjärrundervisning. Seminariet avrundades med en diskussion om återbildandet av teckenspråkläraryrket.

SDR har även genomfört två digitala föreläsningar: en om CODA och en om krukväxter. Det förstnämnda arrangerades av SDR:s CODA-arbetsgrupp den 27 mars och ca 40 deltagare som tog del av föreläsningar av Izabella Thuresson och Sabine Gileborn, som delade med sig sina erfarenheter. Med våren på ingång är det många som funderar kring plantering och sådd av växter och blommor. Därför arrangerade SDR en föreläsning av Jerry Harrysson, en av grundarna av den populära facebookgruppen Krukväxter på teckenspråk, där över 140 deltagare deltog.

Nytt om medarbetare

● Anna Pålsson har rekryterats till förbundet på 50% som vikarie från 24 februari till 30 juni. Hennes titel är intressepolitisk sekreterare och hon arbetar främst med remissvar.

Michael Lundgren gör praktik hos SDR fram till 18 juni och arbetar främst med digitalisering av fotografier från SDR:s arkiv. Detta arbete är en del av våra förberedelser inför SDR:s 100-årsjubileum nästa år.

David Farkas jobbar hos oss på 50% från 1 mars till 30 juni. I hans arbetsuppgifter finns att vara teknisk support till våra regionala och lokala organisationer i digitalt användande, översyn av förbundets tekniska plattformar samt ansvara för tekniken inför och under SDR:s digitala kongress i juni. Vi hälsar Anna, Michael och David varmt välkomna till SDR!

Dövas Dag

● På grund av den rådande pandemin genomför SDR Dövas Dag digitalt den 18 september. Det betyder att du kan delta - oavsett var du befinner dig! Notera datumet den 18 september redan nu så att du inte missar något.

SDR:s föreningsturné som var planerad att genomföras efter Dövas Dag blir istället framflyttad till våren 2022. Vi ser fram emot en fullspäckad vår 2022 där vi förhoppningsvis äntligen får träffa varandra fysiskt och kan fira förbundets jubileumsår tillsammans!

Sociala medier under coronatiden

Hej! Nu är det äntligen min tur att dela med mig. Jag kom in i styrelsen i november 2020 och sedan dess har jag lärt känna de andra medlemmarna i styrelsen. Det har varit lärorikt trots att jag ännu inte har träffat alla från styrelsen på plats men förhoppningsvis händer det snart!

Det tog lite tid för mig att fundera på vad jag ville skriva om. Slutligen valde jag att skriva om sociala medier under coronatiden då jag anser att det är viktigt att veta och diskutera mer om det eftersom COVID-19 har lett till att en stor del av vår tid går till att sitta hemma. Vår dator- och mobilanvändning har ökat på sistone.

Jag har märkt både positiva och negativa saker med sociala medier under coronatiden. Som till exempel: ökad användning av sociala medier ger oss massor av ny information om vad som sker i världen. Man blir aktiv och ivrig på att fortsätta följa olika flöden och konton.

Ett exempel: ett nytt konto har skapats på Instagram. Det kallas för *Deaf Women Space* (Ungefärlig översättning, *Utrymme för döva kvinnor*).

Kontot på Instagram blev skapat av en grupp döva kvinnor från hela Europa. De kom på idén att lägga ut en annons där de söker döva kvinnor som kan tänka sig att dela med sig av sina erfarenheter och kunskaper till andra döva kvinnor i världen. Här är några exempel på föreläsningar/workshop hos Deaf Women Space: rasism, feminism, fobi mot islamkvinnor, imposter syndrome (bluffsyndrom), psykisk ohälsa och sociala medier. Jag tyckte att kontot var en suverän idé, då det skapar en trygg miljö i vilken kvinnor kan få råd, kunskap, inspiration och ställa frågor.

Jag ställde upp på en workshop om kroppspositivitet tillsammans med en vän från Portugal. Under workshop var det första gången för mig att öppna upp mig då kroppspositivitet var något privat som jag inte vågade berätta för världen. Efter workshopen kände jag mig väldigt sårbar men efteråt läste jag igenom meddelanden från kvinnor som tackade oss för en sådan fantastisk workshop då många hade upplevt något likadant som vi.

Jag började fundera mycket på det här med att vi sällan delade med oss av våra reflektioner, åsikter och erfarenheter i sociala medier. Därför tror jag att många är omedvetna om mycket som händer i världen. Till exempel, Black Lives Matter (BLM) blev en stor nyhet som spreds i hela världen efter George Floyds död och det ledde till att jag lärde mig så mycket om rasism. Jag tror inte att jag skulle ha fått lika mycket kunskap om BLM om sociala media inte fanns. Jag anser att det är viktigt att vi ska kunna känna oss trygga och ha möjlighet till att kunna uttrycka oss och dela kunskap till andra i dövvärlden.

Samtidigt har jag också insett hur energislukande det kan vara att följa folk som inte ger oss något tillbaka. Ett exempel: man följer ett konto där en kvinna i ett samarbete med ett företag marknadsför måltidsersättning. Man blir pressad att gå ner i vikt på grund av deras utseende och att man inte kan äta vanlig mat i vardagen eftersom man har den där lilla baktanken om att man inte ska äta. Sådana tankar leder till negativa tankar och minskad energi.

Jag tipsar er att avfölja sådana Instagram-konton som bidrar till sånt. Ni kan börja med att kolla igenom personer som ni följer, känner du att du får något positivt av att följa dem, fortsatt att följa. Om du känner tväremot, är det bara att sluta följa. Man kommer må så mycket bättre efteråt när man vet att man kommer se bilder, videor och nyheter som man vill verkligen lyssna på när man öppnar Facebook, Instagram och andra likande appar.

JOSEPHINE OLVHÖJ KIRKEGAARD
STYRELSELEDAMOT

VAD HÄNDER I SDUF?

29 april: Användarråd för Texttelefon
1-2 maj: DNUR-möte
5 maj: Styrelsen får föreläsning av Åkta Man-projektet
5 maj: Inspirationsworkshop om funktionshinder & inkludering
8-9 maj: Styrelseutbildningshelg

27 maj: SPSM Ungdomsnätverk
2 juni: SDR:s styrelsemöte
28 juni- 4 juli: Barnläger i Småland - INSTÄLLT
23-31 juli: EUDY Junior Camp i Österrike, 13-17 år - INSTÄLLT
25-31 juli: Nordiskt Barnläger, Danmark, 7-12 år - INSTÄLLT

Kontakta oss
Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg

kansli@sduf.se
www.sduf.se
Skype: tidsbokning via e-post

Förbundsordförande
Juni Sowell
juni@sduf.se

Twitter: @SDUF1966
Facebook: SDUF - Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Instagram: sduf1966

Stöd oss
SDUF bg: 5759-5647
Swish: 123 218 1477

Bli medlem
www.sduf.se

Barnläger 2018, Leksand.

Alla sommarläger är tyvärr inställda

● Förbundsstyrelsen har beslutat under styrelsemötet den 11 april att vi på SDUF ställer in alla våra läger i Sverige och skickar inga lägerdeltagare utomlands. Alla läger som berörs är: Barnläger i Småland, Nordiskt Barnläger i Danmark, EUDY Junior Camp i Österrike och Nordiskt Ungdomsläger i Säfsen. WFDYS Junior Camp Indien framflyttas till år 2022. Detta för att ta hänsyn till pandemilagen och Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Håll ut, håll avstånd så kan vi genomföra våra läger nästa år!

GRATTIS SVENSK TECKENSPRÅKSDAG!

● Vi alla på SDUF vill gratulera Teckenspråkets dag som fyller år 40 år den 14 maj! *viftande händer*

Förbundsstyrelsen tar över Instagram

● Mellan 8 april och 12 maj har SDUF förbundsstyrelsen Insta-takeover där varje styrelseledamot delar med av sin dag på SDUF:s Instagram. Vi heter **@sduf1966** på Instagram. Följ oss och ta reda på vad en förbundsstyrelseledamot gör under en vanlig vardag!

Medlemssystemet fungerar!

● Som många av er känner till har det varit strul under en lång period med att betala för medlemskap hos SDUF och anslutna ungdomsklubbar. Men nu kan vi med glädje meddela att nu fungerar det som det ska vara. Är du eller någon du känner ännu inte medlem hos oss? Besök <https://medlem.sdr.org> och välj mellan någon av våra 7 anslutna ungdomsklubbar att vara medlem hos!

Styrelseutbildning 8–9 maj

● Är du nyfiken på att sitta i en styrelse eller vara förtroendevald men känner dig osäker på olika roller som kan finnas i en ungdomsklubb? Såsom ordförande, sekreterare, ledamot, kassör och valberedning. Ta då din chans och anmäl dig till vår styrelseutbildning den 8–9 maj via ZOOM. Du får prova på olika roller och har möjlighet att ställa frågor till kunniga personer. Efter utbildningen känner du kanske dig manad att sitta i styrelse hos din lokala ungdomsklubb, vem vet? Anmäl dig via din ungdomsklubb senast den 30 april.

BOUJT: Hallå, snart är sommaren här!

● Vår webbjour kommer att ha sommarstängt mellan 1 juli och 31 juli. Det betyder att chatten, frågelådan och vår mejl (fraga@boujt.se) är stängda.

Om du vill prata med någon under denna tid finns det andra ställen dit du kan vända dig. Se nedan:

BRIS

För öppettider, se deras hemsida bris.se. Du kan chatta eller ringa dem på nummer 116 111 genom Bildtelefoni/Texttelefoni.

UNIZON

Unizon har flera olika jourverksamheter och stödverksamheter som erbjuder stöd. Gå gärna in på deras hemsida unizonjourer.se för mer information.

NKJT – Nationell kvinnojour och stöd på teckenspråk

NKJT har öppet som vanligt i sommar för dig som är 15 år eller äldre och tjej/kvinna. Besök gärna deras hemsida nkjt.se för mer information!

Min Covid-dagbok i vilken jag tänker tillbaka på 1970-talet då vi fick texttelefon

Förra gången jag skrev här så berättade jag lite om pandemin i allmänhet, men denna gång tänker jag berätta om hur jag upplever situationen med pandemin och Covid.

Livet har det senaste året innehållit både glädje och sorg. När allt bröt loss i mars och viruset spred sig över Europa, Sverige och hela världen så visste jag inte så mycket om virus och hur smittsamma de faktiskt är. Några bekanta och vänner har smittats och lyckligtvis blivit friska, men det finns också de som inte klarade sig igenom sjukdomen.

Som aktiv medlem i pensionärsföreningen blev det en markant skillnad i och med att alla aktiviteter ställdes in. Sen i mars förra året har vi i princip inte haft några fysiska träffar. Jag tycker att det har varit tråkigt, ja rent av sorgligt att inte kunna träffas och umgås på det sätt som vi är så vana vid. Jag har känt mig isolerad i mitt hus på landet men tacksam över att jag har en bildtelefon så att jag har kunnat ringa mina vänner för ett kort samtal, lite uppdatering eller för lite skvaller. Mitt Facebookkonto har också gett mig lite input i vardagen och givetvis har datorn också kunnat uppdatera mig med nyheter från omvärlden.

Jag kommer ihåg hur lyckliga vi var på 1970-talet när vi fick texttelefon som en del av försöksverksamheten. Då kunde vi plötsligt prata med släkt och vänner på avstånd. Tekniken har utvecklats väldigt mycket och idag är vi tacksamma för bildtelefonen och kontakt via olika sociala medier. Utvecklingen har gjort mig självständig och fri på ett sätt som vi bara kunde drömma om när jag växte upp. Då fick vi springa över till en hörande granne för att be om hjälp med att kontakta folk.

I augusti förra året ramlade jag och gjorde illa i armen. Jag fick åka ambulans för första gången i mitt liv. Jag är glad för den vård vi har tillgång till och ännu gladare blev jag när en av ambulanskillarna kunde lite teckenspråk. Det lilla han kunde gjorde att jag inte kände mig ensam där jag låg i transporten.

Den natten fick jag sova kvar på sjukhuset för att nästa dag få åka hem med armen i en skena i väntan på operation. De opererade in en protes i armen och jag går fortfarande på kontroller varannan vecka för att se att rörligheten är tillbaka. Jag vill berömma tolkcentralen som skickar tolk varje gång. Tolken kommer utrustad med visir och det känns jättebra

med en fysisk tolk på plats och till sommaren hoppas jag vara återställd. När jag suttit i väntrummet har jag sett en broschyr som heter "Fall" och den rekommenderar jag er alla att beställa från Socialstyrelsen.

"Tolkarna som tolkar är underbara och jag vill skicka 'Dagens ros' till dem"

I början av året satt jag som klistrad framför TV för att följa folkhälsomyndighetens rapporteringar. Det blev lite enformigt med så mycket liknande information varje dag, men jag förstår att det är nödvändigt och viktigt. Nu sänder man bara två gånger i veckan och jag uppskattar att de är tolkade, tillgängliga för oss som vill få information på vårt språk, teckenspråket. Tolkarna som tolkar är underbara och jag vill skicka "Dagens ros" till dem för deras insatser.

Min son har hjälpt oss att handla mat en gång i veckan under denna tid som vi suttit hemma. Jag är glad att han velat hjälpa oss. Nuförtiden åker min man in till affären klockan sex på morgonen när det knappt är någon annan där och handlar det vi behöver. Själv har jag inte varit inne i stan på väldigt länge och gör mina inköp via nätet och får paketen hem i brevlådan.

Jag sitter i SDP:s styrelse och vi har haft våra möten via Zoom och det har fungerat bra. Att ses fysiskt har inte varit ett alternativ för mig så jag uppskattade de digitala mötena.

Årsstämman som var bestämd till i maj i år är uppskjuten till oktober.

Som avslutning vill jag säga som Tegnell:

Håll avstånd, tvätta era händer och försök att hålla er hemma så mycket ni kan för att minska smittspridningen. Även om det är tråkigt så vet vi att ljusare tider kommer. Håll ut!

INGA-BRITT ANDERSSON
VICE ORDFÖRANDE

Kontakta oss
Sveriges Dövas Pensionärsförbund
www.sdpf.se
Bildtelefon: vera.dahlin@ectalk.se

Ordförande och ekonomiansvarig
Ingvar Edwall
ingedw@bahnhof.se

Vice ordförande
Inga-Britt Andersson
ingabrittandersson073@gmail.com

Sekreterare
Vera Dahlin
vera.dahlin@hotmail.se

Ledamot
Anders Sundström
anderssundstrom1@telia.com

FRÅGOR & SVAR

Får jag ta med mig lönebidraget till det nya jobbet?

Ja, du kan ta med dig lönebidraget till din nya tjänst, men lönebidragets nivå omförhandlas. Du anställs med avtalsenlig lön och med samma rättigheter som alla andra, din lön påverkas inte av lönebidraget.

Arbetsförmedlingen (AF) beslutar om hur stor ersättning arbetsgivaren kan få. Beloppet påverkas av två faktorer:

- Din lön. Arbetsgivaren kan få bidrag för en bruttolön på upp till 20 000 kronor per månad (heltid). Din lön ska följa branschens kollektivavtal.

- Din arbetsförmåga. För att komma fram till hur mycket funktionsnedsättning påverkar din arbetsförmåga gör AF en utredning tillsammans med dig och din arbetsgivare.

Vilken nivå? Det beror på vilka arbetsuppgifterna är. Ex. måste du kunna "prata i telefon" – men kan jobba med annat istället, då kompenseras bidraget för det.

Arbetsgivaren ansöker om ersättning hos oss på AF. Vi bedömer om arbetsplatsen och arbetsuppgifterna passar dig bra. Därefter beslutar vi hur mycket arbetsgivaren får i ersättning och hur länge det gäller.

AF följer regelbundet upp anställningen med lönebidrag och är ett stöd för både dig och arbetsgivaren.

**Irene Söderlind, dövkonsulent
Arbetsförmedlingen**

Varför bör jag ha en allriskförsäkring när jag har förskrivits en bildtelefon av regionen?

– Din hemförsäkring skyddar hemmet och alla saker som finns i ditt hem. Men är oturen framme i ditt hem, som till exempel, om bildtelefonen/surfplattan ramlar ned på golvet så är det en allriskförsäkring du bör ha utöver din hemförsäkring för att kunna betala skadorna eller få ny surf-platta.

Allriskförsäkring, som även kallas för drulleförsäkring är en otursförsäkring. Allriskförsäkringen är en tilläggförsäkring och för att den ska gälla, ska skadan ha inträffat plötsligt och att det sker oväntat. Händelsen ska ha inträffat plötsligt och oväntat, för om du kunnat förutse och förhindra skadan, varit oaktsam eller gjort skadan själv, så gäller inte allriskförsäkringen. Exempel på när en allriskförsäkring gäller är när du tappade bildtelefonen/surfplattan i golvet och den går sönder, du råkar sätta dig på dina glasögon i soffan eller råkar välta en glasvas i heminredningsaffären.

Dövenheten Region Skåne

Du är välkommen att mejla dina frågor till oss på redaktionen@dovastidning.se på antingen svenskt teckenspråk eller svenska. Du får välja om du önskar publicera din fråga under en signatur eller ditt riktiga namn. Utvalda frågor och svar publiceras i papperstidningen och på dovastidning.se.

Nya dovastidning.se släpptes i februari – här berättar vi om vilka nyheterna är

Nya dovastidning.se såg dagens ljus i slutet av februari, vilket var efterlängtat. Den förra webbplatsen hade åtta år på nacken. Här sammanfattar vi vad som är nytt med omgjorda dovastidning.se:

Modern nyhetssajt med anor från 1891

Vi har som mål att du ska uppleva dovastidning.se som en modern och uppdaterad nyhetssajt. DT, grundad 1891, ska vara en självklar källa för alla som vill veta vad som händer i det svenska dövsamhället, kombinerat med internationella utblickar. På dovastidning.se publiceras nyheter, webbtv på svenskt teckenspråk samt ett urval av det bästa ur papperstidningen med mera.

Nyheter från andra medier

Vi är glada över att kunna erbjuda ett automatiserat nyhetsflöde från Retriever. Det innebär att när andra medier rapporterar nyheter som rör döva, teckenspråk och hörselskadade, så visas de automatiskt hos oss.

Nyhetsstips på svenskt teckenspråk

Nu kan du ge nyhetstips på antingen svenskt teckenspråk eller svenska.

PDF-arkiv

Nu har vi ett PDF-arkiv med äldre nummer från och med 2007. Du kan även läsa DT:s allra första nummer från 1891 i arkivet!

Fler funktioner och nyheter är på väg

Vi kommer att lansera fler funktioner och några nya sidor under året som vi hoppas att du kommer att ha glädje av. Håll utkik!

Dina synpunkter är viktiga

Den här lanseringen innebär inte att webbplatsen är färdig. Nej, den fortsätter att utvecklas och finpusas. Vi välkomnar alla synpunkter på webbplatsen. Mejla till redaktionen@dovastidning.se.

Frågor & svar finns också på svenskt teckenspråk på dovastidning.se

DT:s panel kan svara på frågor inom:

- Psykosociala och pedagogiska frågor kring psykisk hälsa, relationer och samhällets stöd
- Råd och stöd till landets dövföreningar
- Arbetsmarknad

Teckenspråkets vara eller icke vara

Jag ligger i sängen och reflekterar över alla mina elever som jag träffar varenda dag och varje vecka. Det är något magiskt med varje lektion som jag får genomföra, vilket jag gärna vill dela med mig om.

Nyligen har jag haft en lektion med hörande grabbar som har syskon som är döva eller har en hörselnedsättning. Denna gång övar vi på att teckna olika veckodagar samt samtala kring dessa dagar. I slutet av övningen ställer jag en fråga: vilken dag är din favoritdag? En 10-årig kille räcker upp handen och tecknar på sitt stapplande sätt så att han kan göra sig förstådd: "Måndagar, för då har jag fjärrundervisning som är den roligaste lektionen på hela veckan". Så klart slår mitt pedagoghjärta ett extra slag då och man blir varm inombords. Att man lyckats nå eleven och att denna känner att lektionen är betydelsefull.

På mitt arbete är vi tre pedagoger som har 125 elever fördelat på oss, snabbt räknat är det cirka 40 elever som jag får nöjet att bli en del av. Jag tycker att mina elever är riktigt modiga som vågar träffa en lärare som jag, som är allmänt slarvig enligt min fru och är helt oorganiserad hemma och därmed borde vara det även på jobbet. Men på något sätt gillar eleverna mig eftersom de fortfarande är kvar och inte har hoppat av.

Jag tänker på en annan lektion där jag arbetar med en tjej som har en hörselnedsättning. Vi diskuterar olika fasta orala komponenter (genuina tecken). Då fastnar vi på ett tecken för "udda, konstig, avvikande" (sök i teckenspråkslexikonet!). Hon säger till mig: "Du är en 'udda' lärare men jag gillar dina lektioner ändå". Jag blir glad över att hon är ärlig och säger vad hon tycker till mig som står 40 mil bort. Eller är det därför hon vågar eftersom jag inte är på plats?

Jag har ofta undrat över hur situationen för elever med hörselnedsättning skulle varit om de inte inte fått börja läsa teckenspråk via fjärrundervisning? De skulle inte fått träffa andra "fjärrklasskompisar" som är i samma situation som dem själva.

Som exempel har jag en grupp med elever som har hörselnedsättning och går integrerat i skolan. En elev är rätt

*Emelie Cramer-Wolrath: (2013) Tala och teckna – ny kunskap om tvåspråkigt lärande i samma familj

tystlåten och inte så aktiv under lektionerna. Men jag vet att hon är så nöjd med att bara vara med i gruppen och se att det finns andra som också har hörapparat samt använder teckenspråk. Den bild som jag tidigare hade av henne var att hon tyckte att det var jobbigt att de andra i gruppen kunde mer teckenspråk så jag erbjöd henne en annan lektionstid för att hon snabbare skulle kunna utveckla sitt språk. Men det ville hon inte, det var identiteten hon var ute efter och önskade behålla samma undervisningsgrupp. Efteråt tänkte jag att jag är glad över att kunna ge henne möjlighet till en liten identitetspåfyllning varje vecka.

Teckenspråkets vara eller icke vara: valet som många föräldrar, gör åt sina barn som har hörselnedsättning. Ska barnet få lära sig teckenspråk och hur mycket är det värt i längden? Den information som föräldrar får är absolut inte så enkel att sortera, gissar jag. Jag syftar på många rykten om att teckenspråket kan försämra talet och läsförståelsen. Detta är helt osant som ni alla vet. Forskningen säger tvärtom: teckenspråk stödjer all språkutveckling*.

Men det är en annan sak man också förlorar då man ej får tillgång till teckenspråk: att få en identitet genom att träffa andra elever som är i samma situation. Det går inte att förklara utan var och en måste själv få uppleva det och själv ta ett beslut om man vill ta del av denna identitet eller möjlighet att kommunicera på teckenspråk.

Alla som har någon anledning att använda teckenspråk ska få göra det utan andras tyckande.

Jag vill avsluta med att betona att fjärrundervisning är ingen optimal lösning utan det fungerar som ett utmärkt komplement till fysisk undervisning.

Gott folk, god natt på er! Forza teckenspråk och vår fantastiska identitet!

PER MARKSTRÖM som undrar vad det är för magi som ges honom vid nästa lektion. Den här krönikan finns också på svenskt teckenspråk på dovastidning.se.

☆ ☆ ☆ ☆ ☆

Är du mellan 6-21 år gammal och vill få stöd på teckenspråk?

Vi syssnar, peppar och stöttar!

☆ ☆ ☆ ☆ ☆

Vi är BOUJT - Barn och Ungdomsjour på Teckenspråk!

Vi är en barn- och ungdomsjour som erbjuder stöd på teckenspråk på webben. Du kan själv välja på vilket sätt du vill få stöd. Vi erbjuder videochatt, textchatt, mejl och frågelåda. Du bestämmer själv vad du vill prata om. Alla ämnen är okej och det finns ingen fråga som är för stor eller för liten. Besök gärna vår hemsida för att få mer information!

Du kan välja att vara anonym och vi har tystnadsplikt.

Videochatt eller textchatt

Mejl

Frågelåda

www.boujt.se

Omniator

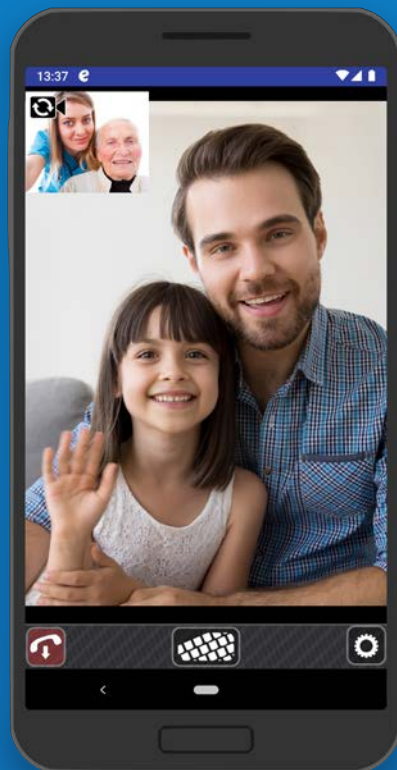
Tillgänglighet och trygghet

eCtouch

BY OMNITOR

DATOR • SURFPLATTA • MOBIL

Våra produkter förskrivs som hjälpmedel av regionerna (landstingen)

VILL DU

- Undervisa i teckenspråk till nybörjare?
- Utveckla dig i din yrkesroll?

Då är den här
Teckenspråkslärarutbildning för dig!

ANSÖK NU!

info@vastanviksfhs.se
www.vastanviksfhs.se

Välkommen till nya **myMMX**®

Nu har **myMMX**-apparna fått nytt utseende och uppdaterats för en bättre och modernare användarupplevelse.

myMMX tc är en app för dig som vill använda video och text till dina samtal. En totalkonversationstelefon för dig som vill ha ut det mesta av **myMMX**.

myMMX text är en texttelefon med realtidstext (RTT). Perfekt för dig som använder text i dina samtal. Appen har stöd för *Tala direkt*.

myMMX db är en video- och texttelefon för dig med dövblindhet eller kombinerat nedsatt hörsel och syn. **myMMX db** fungerar med punktläsare, skärmförstorings- och skärmläsningsprogram.

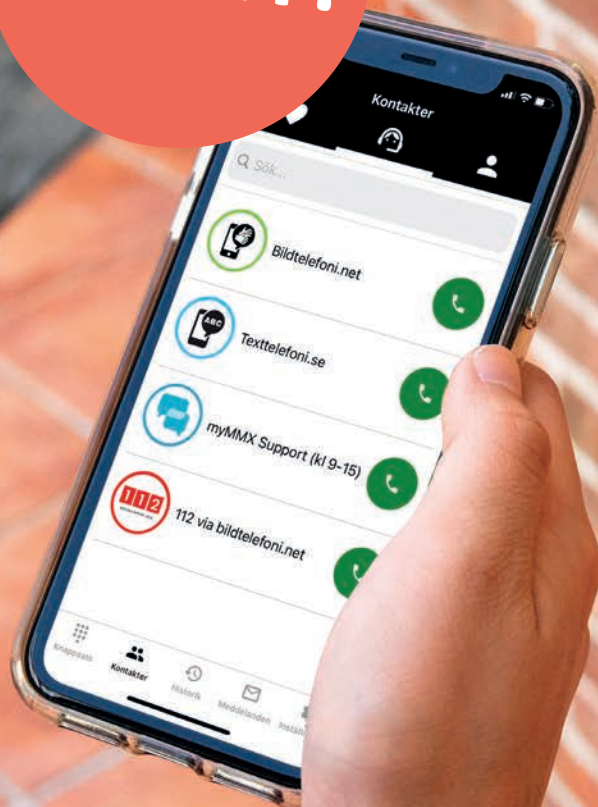
myMMX är bild- och texttelefoni för dig som vill ha ett konto till alla dina enheter. Det är en snygg och enkel app att ringa med. Med **myMMX** kan du ringa till andra bild- och texttelefoner, samt tjänster som *Bildtelefoni.net* och *Texttelefoni.se*. Logga in på PC, iOS och Android med samma konto. Du väljer själv vilken enhet du använder.

Läs mer eller kontakta oss:
mymmx.se

Intresserad?

Kontakta förskrivarna i din region för att få **myMMX**.
Ett konto till alla dina enheter.

NYHET!

myMMX®

myMMX finns i tre modeller

myMMX tc för video- och texttelefonsamtal. **myMMX text** för texttelefonsamtal. **myMMX db** för video och textsamtal för dig med dövblindhet eller kombinerad nedsatt hörsel och syn.